

Załącznik do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Pilźnie
z dnia

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PILZNO
NA LATA 2021-2027

2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	16
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	16
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	16
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ	17
4. ZASOBY MIESZKANIOWE	20
5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	21
6. EDUKACJA I WYCHOWANIE	27
7. KULTURA, SPORT I REKREACJA	28
8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	31
9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	37
10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	44
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	44
12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY	46
13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	59
14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	62
15. ANALIZA SWOT	77
16. WNIOSKI Z DIAGNOZY	80
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
IV. PROGRAMY I PROJEKTY	95
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	99
SPIS TABEL I WYKRESÓW	103

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pilźnie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia została przygotowana na lata 2021-2027. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Bezpieczeństwo publiczne; Pomoc społeczna i wsparcie rodziny oraz Aktywność obywatelska.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pilzno na lata 2021-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pilzno na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Dębickim na lata 2019-2026,
- Strategia Rozwoju Gminy Pilzno 2017-2027.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustoszenie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu

oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary

zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027: 1. Bardziej inteligentna Europa, 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa, 3. Lepiej połączona Europa, 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, 5. Europa bliżej obywateli. Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów

operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane **programy operacyjne** obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadaptowanie się do nowych warunków.

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu województwa podkarpackiego w zakresie polityki społecznej. Za cel główny Programu uznano „zwiększenie efektywności systemu pomocy społecznej i integracji w województwie”.

W ramach celu operacyjnego 1. „Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego” wyznaczono działania, które zakładają: wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie integracji i reintegracji osób zagrożonych bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym, wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie programów i inicjatyw na rzecz pomocy osobom zagrożonym bądź dotkniętym wykluczeniem społecznym, wzmocnienie i skoordynowanie współpracy podmiotów działających na rzecz osób wykluczonych społecznie oraz zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego na rzecz tych osób.

Działania zaplanowane w obrębie celu operacyjnego 2. „Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej” zakładają z kolei wdrażanie i promowanie różnorodnych form wsparcia rodziny (np. streetworking, asystentura rodziny itp.), wspieranie działań organizacji prowadzących placówki wsparcia dziennego, wspieranie działań pomocowych realizowanych w placówkach stacjonarnych i dziennych, ogniskach wychowawczych, świetlicach i klubach środowiskowych dla dzieci i młodzieży, promowanie zdrowego modelu życia i pozytywnych wzorców rodziny, wspieranie działań profilaktycznych i wczesnej interwencji w rodzinie oraz rozwijanie modelowego systemu poradnictwa i edukacji dla rodziców w zakresie rozpoznawania zagrożeń opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjny 3. „Zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów” będzie natomiast realizowany poprzez: wspieranie organizowania grup samopomocowych osób starszych oraz inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym, włączenie wolontariuszy i innych grup społecznych w niesienie pomocy osobom starszym, rozwój form pomocy środowiskowej, dziennej i usług opiekuńczych skierowanych do ludzi starszych, wspieranie działań wzmacniających więzi międzypokoleniowe, inicjowanie współpracy instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych na rzecz świadczenia usług socjalnych dla osób starszych, wzbogacenie oferty w zakresie aktywizacji i organizacji czasu wolnego seniorów, edukowanie członków rodzin zajmujących się opieką nad osobami starszymi i przewlekle chorymi, promowanie zdrowego stylu życia i kreowanie pozytywnego wizerunku starości oraz prowadzenie kampanii medialnych i przeciwdziałanie dyskryminacji.

W ramach celów operacyjnych 4. „Promowanie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej” i 5. „Doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej” wyznaczono działania, które zakładają: promowanie tworzenia i rozwoju instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form pomocy dziennej, wspieranie idei budowy i rozbudowy instytucji opiekuńczo-wychowawczych, socjalnych poprzez wskazywanie możliwości pozyskiwania środków, inicjowanie i wspieranie tworzonych placówek pomocy społecznej w szczególności na terenach wiejskich, wspieranie tworzenia sieci poradnictwa specjalistycznego, opracowanie programów szkoleniowych dla kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej, organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów

w szczególności w zakresie pozyskiwania funduszy oraz podejmowanie współpracy ze szkołami i uczelniami.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Dębickim na lata 2019-2026 jest dokumentem, który na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie wyznacza cele i kierunki rozwoju polityki społecznej na jego terenie.

Do działań zaliczono: świadczenie pomocy rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialno-bytowych, pracę z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze, zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego, współpracę z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi pracującymi na rzecz dziecka i rodziny, promocję idei rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, podniesienie umiejętności i kompetencji rodziców zastępczych poprzez organizowanie szkoleń, zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w ramach grup wsparcia i konsultacji specjalistycznych, udzielanie pomocy i wsparcia w usamodzielnieniu się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy, zapewnienie specjalistycznej pomocy w formie wsparcia indywidualnego osobom doświadczającym i stosującym przemoc wobec najbliższych, prowadzenie działań edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej mających na celu przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, podniesienie umiejętności i kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej z zakresu przemocy i kryzysu w rodzinie, promocję oraz udostępnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczenia przemocy w rodzinie.

Za konieczne uznano również: rozpowszechnienie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych i starszym oraz dostępnych formach wsparcia, szkolenia dla pracowników bezpośrednio współpracujących z osobami niepełnosprawnymi w zakresie potrzeb tych osób, rozwój i podnoszenie standardów usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób

niepełnosprawnych, likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu, dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny i środki pomocnicze, dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, finansowanie i wspieranie wydarzeń integracyjnych, sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych poprzez realizację programów oraz projektów, ułatwienie im dostępu do korzystania z opieki zdrowotnej, rehabilitacji i edukacji, rozwój i podniesienie jakości świadczonych im usług w środowisku (ZSS, WTZ, SDS. mieszkania chronione, opieka wytchnieniowa), wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zapewnienie całodobowej opieki i wsparcia dla osób starszych, prowadzenie i rozwijanie systemu opieki i wsparcia dla osób starszych, aktywizację osób starszych, utrzymanie i modernizację istniejącej bazy lokalowej służącej osobom starszym, prowadzenie ewidencji osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia, wspieranie samozatrudnienia poprzez przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej, pomoc finansowa dla pracodawców na wyposażenie stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej, dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej, podniesienie poziomu wykształcenia i zwiększanie kwalifikacji zawodowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością, zapewnienie udziału osób niepełnosprawnych w programach i projektach umożliwiających podjęcie pracy zawodowej i zwiększenie ich dostępności do rynku pracy, organizację dla osób bezrobotnych szkoleń, kursów i innych form edukacyjnych związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, aktywne pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową, organizację staży, przygotowań zawodowych, robót publicznych, prac interwencyjnych dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Strategia Rozwoju Gminy Pilzno 2017-2025 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki rozwoju gminy.

Do zadań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono: inicjowanie i wspieranie projektów służących poprawie ochrony zdrowia, rozwój systemu pomocy społecznej zgodnie ze strategią rozwiązywania problemów społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, modernizację i budowę

lokali socjalnych, utrzymanie infrastruktury sołeckiej aktywizującej mieszkańców, organizowanie imprez integrujących mieszkańców, rozwój samorządności i społeczeństwa obywatelskiego poprzez współpracę, samorządów i organizacji pozarządowych w kraju i zagranicą, organizowanie i wspieranie szkoleń dla osób pozostających bez pracy, doskonalenie polityki przestrzennej gminy – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania, usytuowanie w polityce przestrzennej gminy terenów inwestycyjnych, promocję gminy i wprowadzenie systemu zachęt dla rozwoju przedsiębiorczości.

Za ważne uznano również budowę, modernizację i remonty placówek oświatowych, tworzenie nowoczesnej oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, wprowadzenie rozwiązań mających na celu poprawę zarządzania placówkami oświatowymi, stworzenie warunków do uruchomienia żłobka, wdrażanie projektów współpracy z placówkami oświatowymi i innymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi, organizację kursów i szkoleń dla dorosłych, modernizację i doposażenie placówek kultury oraz tworzenie nowoczesnej oferty kulturalnej dla mieszkańców, organizowanie pobudzanie i wspieranie przedsięwzięć kulturalnych na terenie gminy, organizowanie spotkań, konkursów, przeglądów, koncertów, współpracę z samorządami i innymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi w zakresie rozwoju życia kulturalnego, poprawę stanu i budowę obiektów sportowych na terenie gminy, tworzenie centrów rekreacyjnych, wspieranie klubów sportowych i innych podmiotów działających na terenie gminy w zakresie rozwoju kultury fizycznej, rozbudowę ścieżek rowerowych, budowę ścieżek dla turystyki pieszej, zagospodarowanie zalewu Strzegocice, a także wsparcie dla jednostek ochotniczych straży pożarnych i ich doposażenie w niezbędny sprzęt, wsparcie dla działalności Policji, organizację szkoleń i kursów z zakresu bezpieczeństwa obywateli oraz współpracę z podmiotami działającymi w obszarze bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Pilzno jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie podkarpackim, w powiecie dębickim. W obrębie powiatu dębickiego graniczy z gminami Dębica (gminą wiejską), Jodłowa, Brzostek, Czarna, a dalej z gminami Ryglice i Skrzyszów (w powiecie tarnowskim).

Gmina zajmuje powierzchnię 165,21 km², co stanowi 21,28% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi miasto Pilzno oraz 17 sołectw: Bielowy, Dobrków, Gębiczyna, Gołęczyna, Jaworze Górne, Jaworze Dolne, Lipiny, Łęki Dolne, Łęki Górne, Machowa, Mokrzec, Parkosz, Podlesie, Połomia, Słotowa, Strzegocice, Zwiernik. Siedziba władz gminy znajduje się w Pilźnie.

Obszar gminy położony jest na granicy Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. Krajobraz jest urozmaicony, składają się na niego rozległe równiny, wzgórza i lasy. Przez gminę przepływa Wisłoka – prawy dopływ Wisły, a także mniejsze rzeki i potoki. Prawie cała gmina znajduje się w granicach obszaru chronionego krajobrazu.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej długiej historii i kulturze. Do najciekawszych zabytków w gminie zaliczyć można gotycki Kościół Parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela w Pilźnie, Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia (Kościół klasztorny oo. Karmelitów pw. Św. Katarzyny i Barbary) w Pilźnie, XVI-wieczny Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Dobrkowie, gotycki Kościół pw. Św. Bartłomieja w Łękach Górnych, Klasztor O.O. Karmelitów w Lipinach, niepowtarzalny urok mają także stare kamieniczki w pilźnieńskim rynku.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Gmina Pilzno posiada korzystny zewnętrzny układ komunikacyjny. W pobliżu gminy przebiega autostrada A4 – najbliższy zjazd to Dębica-Żyraków. Na terenie gminy natomiast krzyżują się 2 drogi krajowe: nr 94 Jędrzychowice – Korczowa i nr 73 Jasło – Wiśniówka. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (o długości 61,78 km) oraz gminne (o długości 132,35 km).

Pilzno położone jest w odległości ok. 12 km od Dębicy, 25 km od Tarnowa; od stolicy województwa Rzeszowa dzieli je ok. 70 km, a od Krakowa – 115 km.

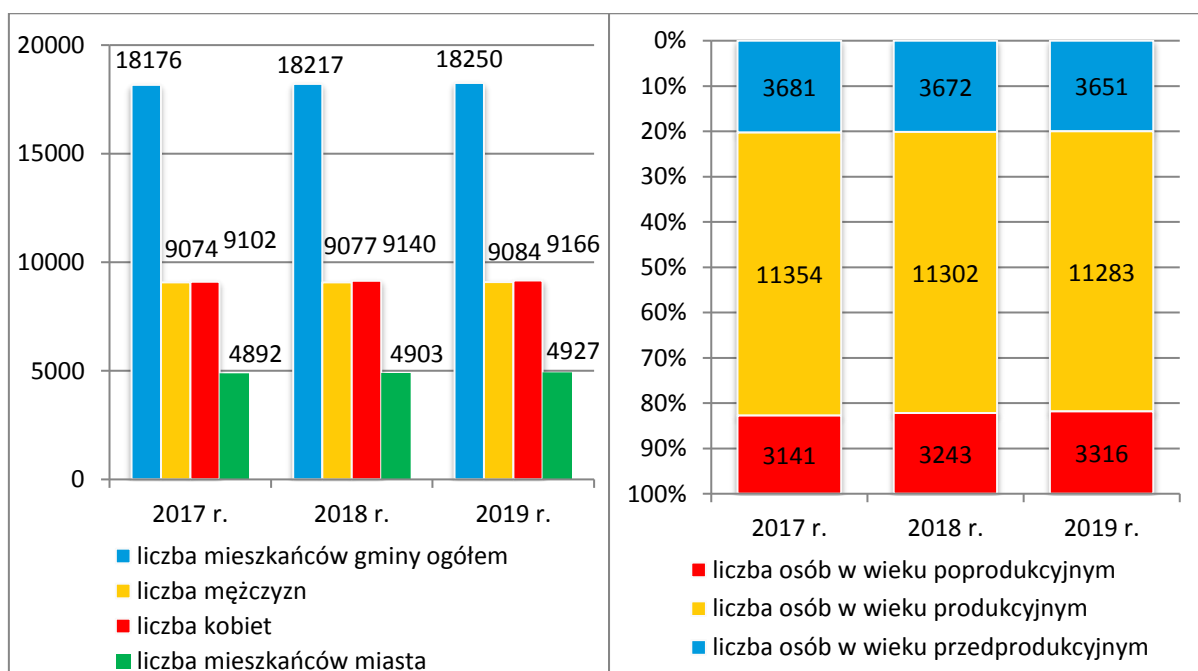
Usługi komunikacji publicznej w gminie realizuje PKS Dębica Sp. z o.o., Usługi transportowe Monis Bielowy, FPHU Ogro-trans Mokrzec oraz inni prywatni przewoźnicy. Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy Pilzna, Parkosza, Strzegocic i Bielów, natomiast z trudnościami borykają się mieszkańcy miejscowości: Gębiczyna, Gołęczyna, Połomia, Jaworze Górne, Jaworze Dolne, Zwiernik, Słotowa, Mokrzec i Dobrków. W celu poprawy tej sytuacji Gmina Pilzno drugi rok występuje o środki z przeznaczeniem na dowozy mieszkańców w obrębie gminy Pilzno.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba ludności gminy zwiększała się z roku na rok (z 18.176 w 2017 r. do 18.250 w 2019 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety. Na terenach wiejskich gminy zamieszkiwało 73% ogółu ludności.

W analizowanym okresie systematycznie stale zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rosła z kolei liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019

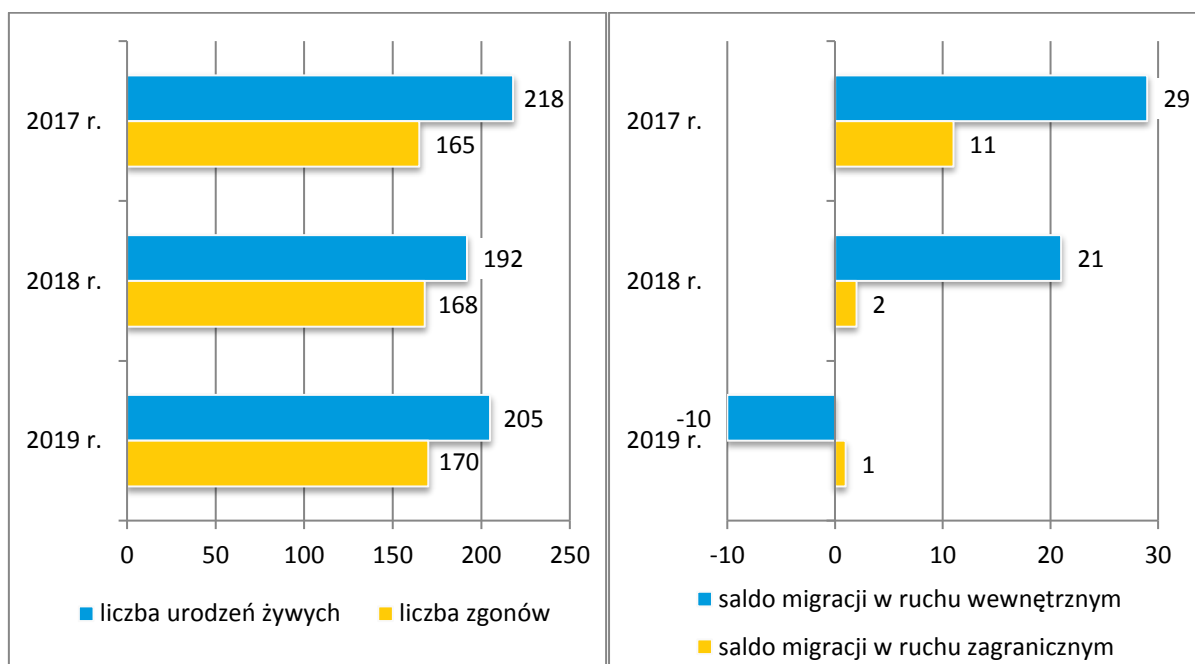

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 przyrost naturalny w gminie był dodatni (odpowiednio +53, +24, +35). W latach 2017-2018 dodatnie było również saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (odpowiednio +40 i +23), a w 2019 roku było ono ujemne (-9).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W analizowanym okresie współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększał się z roku na rok (21,5 w 2017 r., 22,1 w 2018 r. i 22,7 w 2019 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (14,7% w 2017 r., 15,1% w 2018 r., 15,4% w 2019 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu

Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilaly osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

W gminie Pilzno do najistotniejszych problemów dotyczących seniorów zalicza się: samotność oraz niewystarczające wsparcie ze strony rodziny, brak kontaktów międzyludzkich i niski poziom aktywności społecznej, niedostateczną aktywność ruchową oraz problemy ze zdrowiem i sprawnością umysłową.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie wspiera seniorów m.in. poprzez usługi opiekuńcze, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci posiłków i kierowanie do domów pomocy społecznej. Na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom. Są to m.in. Pilźnieńskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów oraz koła gospodyń wiejskich. Seniorzy z gminy mogą również korzystać z oferty pomocowej organizacji pozarządowych działających w powiecie, m.in. Stowarzyszenia Pomocy Społecznej „Ad Astram” oraz Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Dębicy.

Seniorzy z gminy mają możliwość udziału w licznych przedsięwzięciach kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, m.in. w organizowanych przez gminę

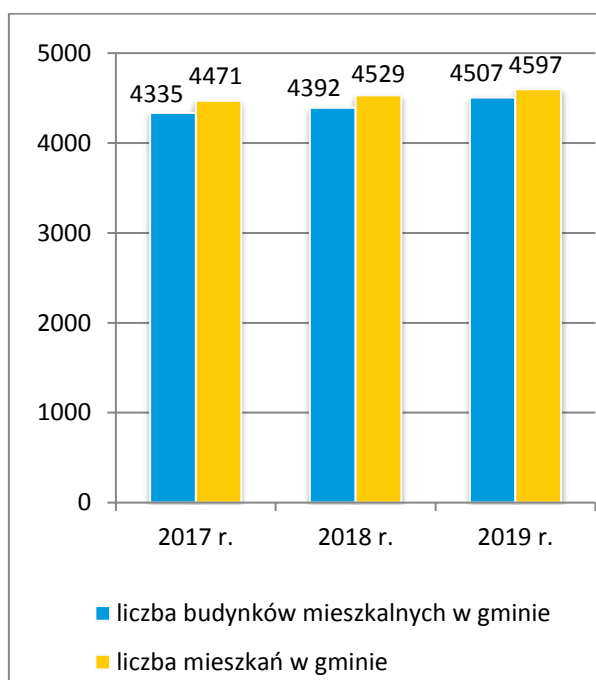
impresach okolicznościowych i integracyjnych, jak np. obchody jubileuszu pożycia małżeńskiego, Gminny Dzień Kobiet, Urodzinowy Bieg Miasta Pilzna czy Wigilia dla samotnych.

4. ZASOBY MIESZKANIOWE

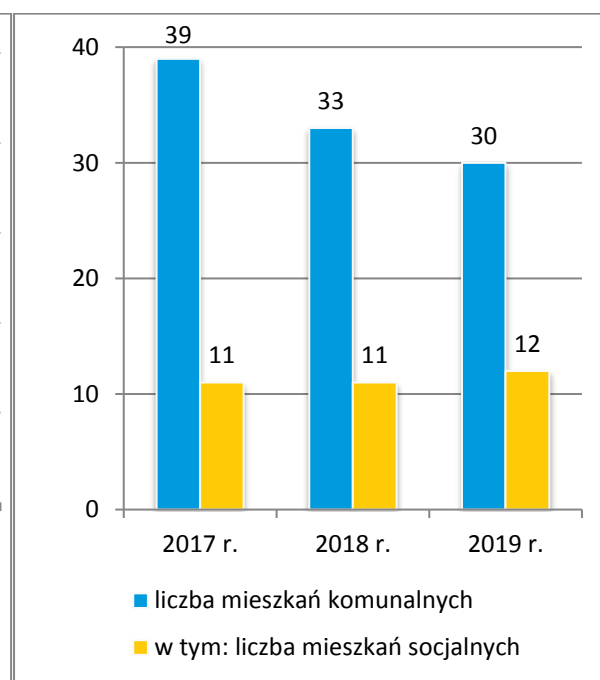
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 4.471 w 2017 r. do 4.597 w 2019 r.). Z kolei z danych Urzędu Miejskiego w Pilźnie wynika, że w latach 2017-2019 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy stale zmniejszała się (z 39 w 2017 r. do 30 w 2019 r.). Wśród nich było wydzielonych ponad 10 mieszkań socjalnych (po 11 w latach 2017-2018, 12 w 2019 r.). W latach 2017-2018 1 osoba oczekiwała na przydział lokalu socjalnego, a w 2019 roku takich wniosków nie było.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2017-2019

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Miejski w Pilźnie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 95,6% mieszkań w mieście oraz 92,3% na obszarze wiejskim gminy, łazienkę posiadało 88,6% mieszkań w mieście oraz 85,2% na wsiach, a centralne ogrzewanie 76,7% mieszkań w mieście oraz 68,9% na obszarze wiejskim gminy. Na jej terenie jest także sieć gazowa – w 2018 roku korzystało z niej 83,6% mieszkańców miasta oraz 74,8% mieszkańców wsi.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

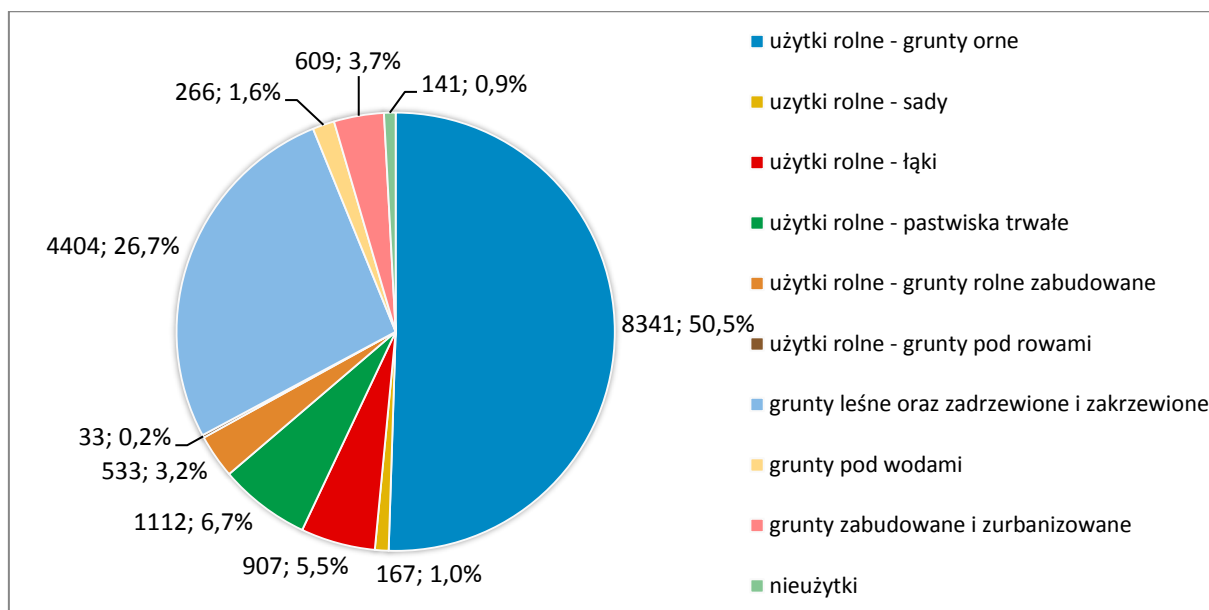
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	17	13	12
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	23.576	19.358	19.696

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Pilzno jest gminą o charakterze rolniczym, na co mają wpływ dobre warunki klimatyczno-glebowe. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (67,2%), w tym grunty orne (50,5%) oraz łąki i pastwiska (12,2%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 26,7% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

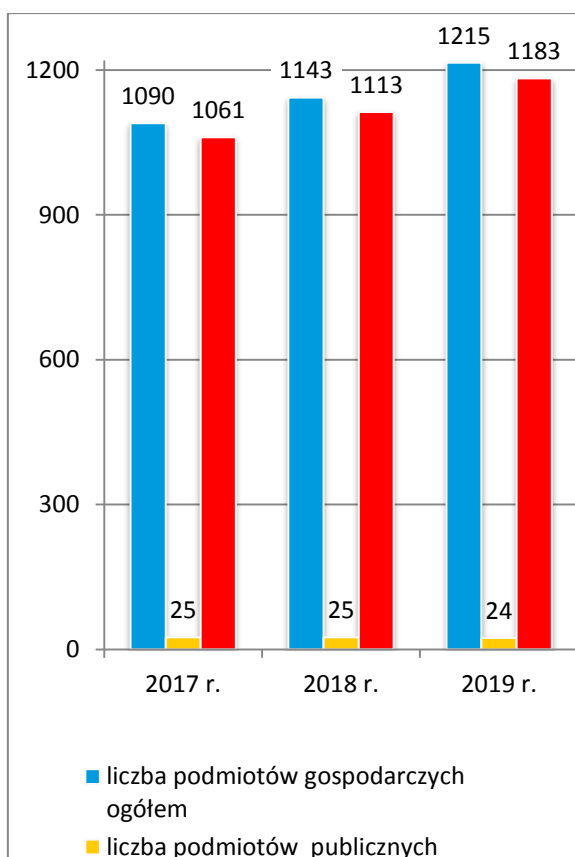
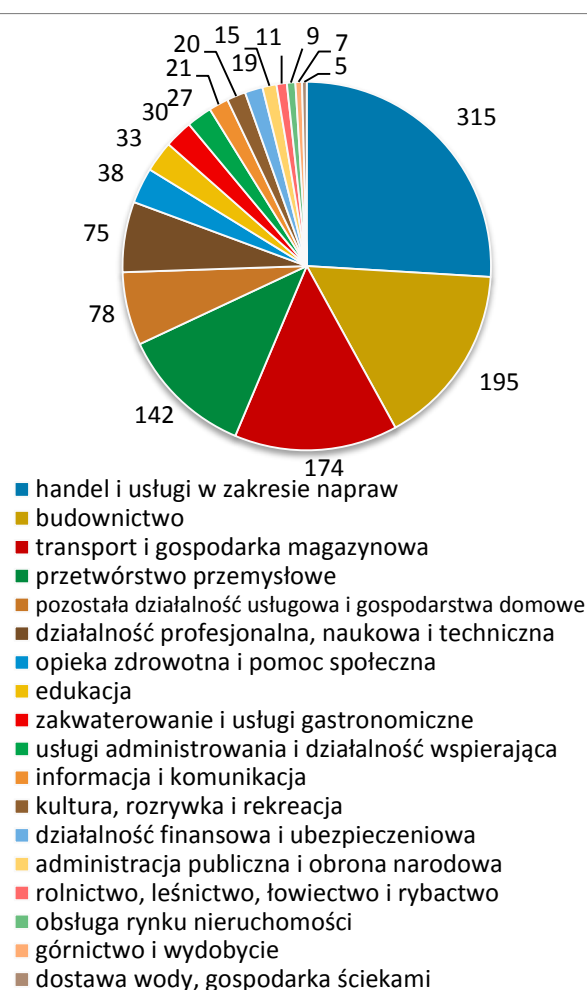
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie przeważają gleby średniej i dobrej jakości. W uprawach dominują ziemniaki, a w hodowli – trzoda chlewna.

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża surowców naturalnych: gaz ziemny, piaski, żwiry oraz surowce ilaste.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 1.090 w 2017 r. do 1.215 w 2019 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (1.061 w 2017 r., 1.113 w 2018 r., 1.183 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019**Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W ostatnich latach w gospodarce gminy rośnie znaczenie branży budowlanej, rozwija się także branża metalowo-chemiczna, przybywa firm transportowych, rozwija się przetwórstwo mięsne. Szans na dalszy rozwój gmina upatruje głównie w dotacjach z funduszy Unii Europejskiej.

Do największych pracodawców w gminie należą: firma transportowa Omega Pilzno; Przedsiębiorstwo Przemysłu Mięsnego Taurus Sp. z o.o., Zakłady Metalowo-Chemiczne Met-Chem, producent maszyn rolniczych Akpil sp. z o.o. i Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku liczba

posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Pilzno była niższa niż rok wcześniej, ale wyższa niż w 2017 roku (2.509 w 2017 r., 2.808 w 2018 r., 2.660 w 2019 r.). Wahaniom ulegała również liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców (138 w 2017 r., 154 w 2018 r., 146 w 2019 r.).

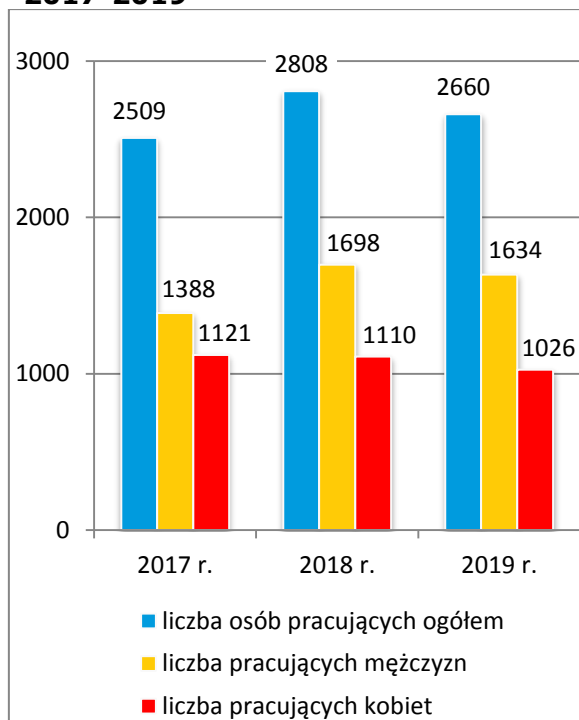
Szacuje się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy nie jest wystarczająca. Około 40% posiadających zatrudnienie jej mieszkańców pracuje poza jej terenem – głównie w sąsiednich miastach, jak Dębica i Tarnów, ale także za granicą kraju.

Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Dębicy wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób bezrobotnych w gminie systematycznie zmniejszała się (z 456 w 2017 r. do 320 w 2019 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (274 w 2017 r., 261 w 2018 r., 214 w 2019 r.).

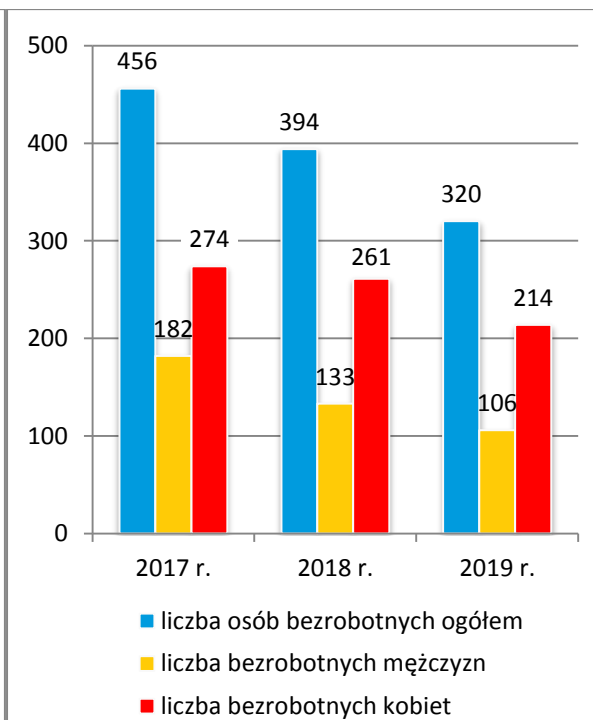
W latach 2017-2019 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym systematycznie zmniejszał się (4% w 2017 r., 3,5% w 2018 r., 2,8% w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019

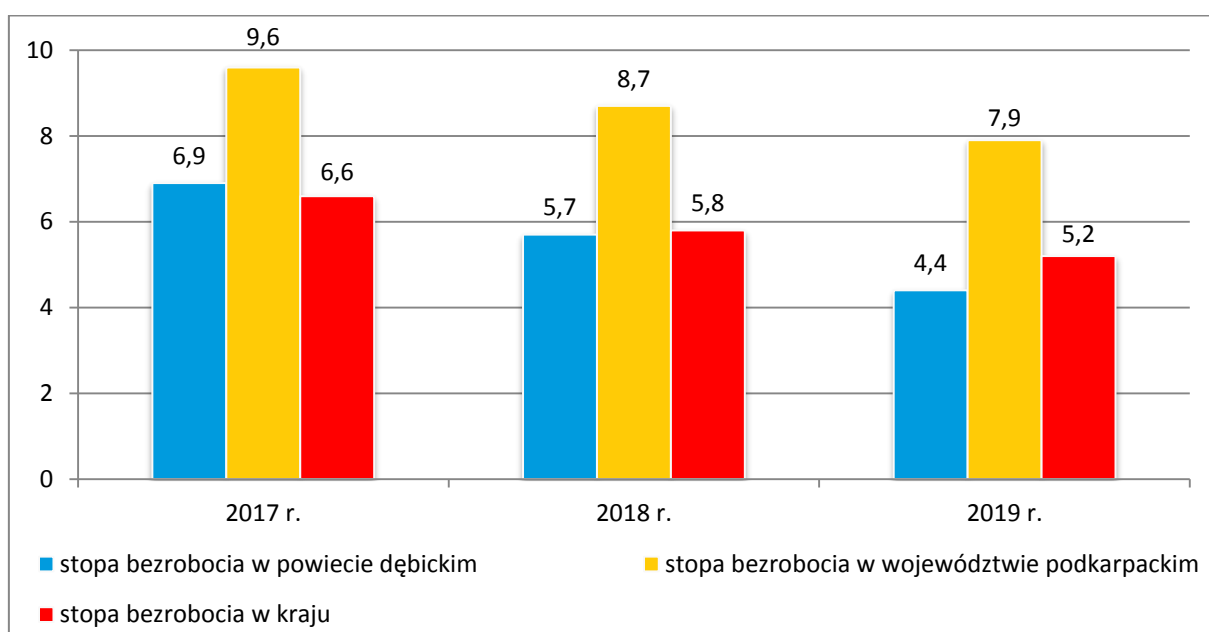

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Dębicy.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2017-2019 stopa bezrobocia w powiecie dębickim była znacznie niższa niż w województwie podkarpackim. Jednocześnie w 2017 roku była ona nieco wyższa niż w kraju, natomiast w latach 2018-2019 niższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie dębickim, w województwie podkarpackim i w kraju w latach 2017-2019 (w %)

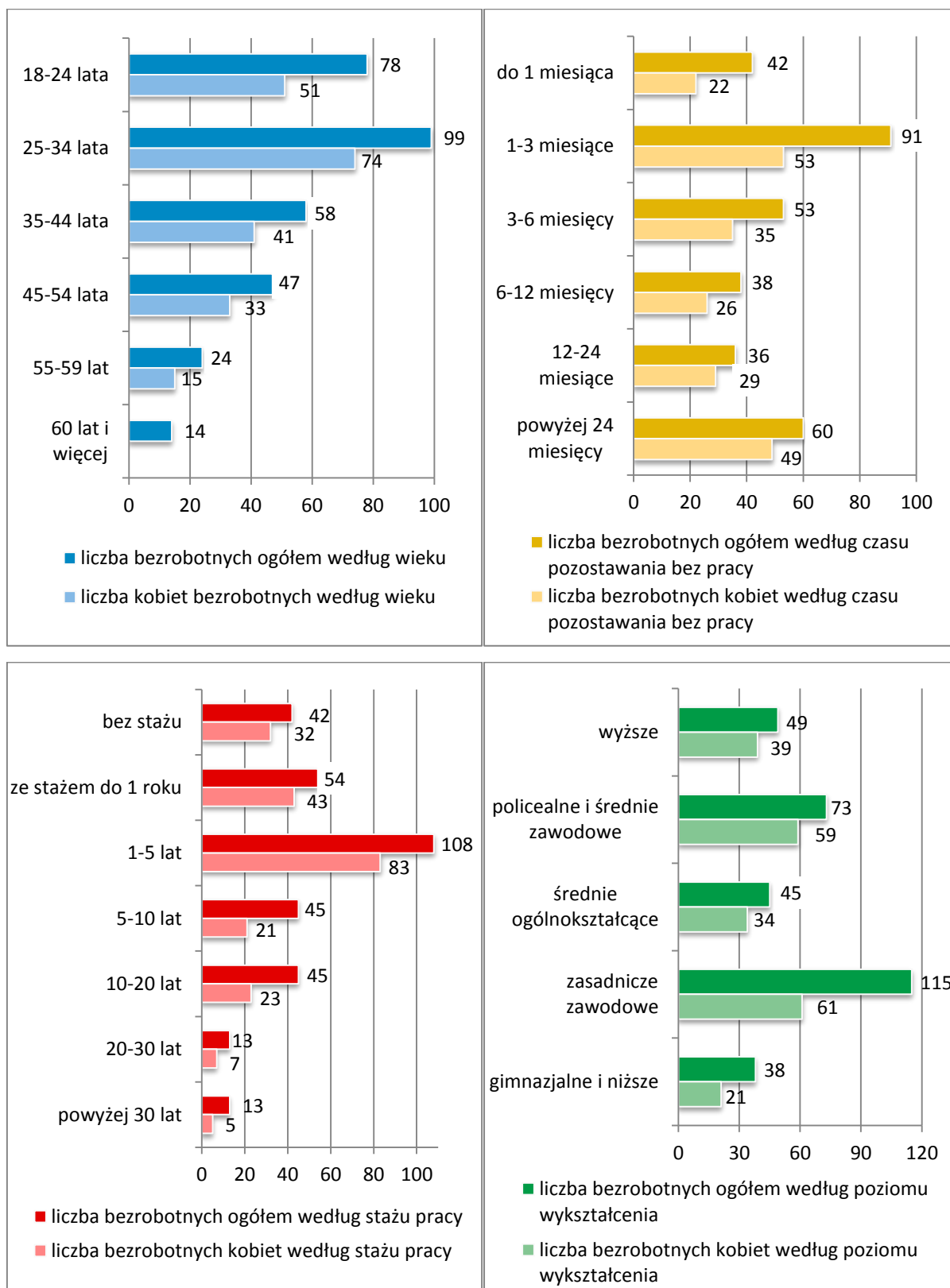

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2019 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (99 osób, w tym 74 kobiety), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 12 miesięcy i więcej (łącznie 96 osób, w tym 78 kobiet), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (108 osób, w tym 83 kobiety), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (115 osób, w tym 61 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Dębicy.

6. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Pilzno funkcjonuje 11 szkół podstawowych (z 18 oddziałami przedszkolnymi) oraz 3 przedszkola (w tym 1 niepubliczne). Najmłodsze dzieci znajdują opiekę w niepublicznym żłobku „Tęczowa dolina”. Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły w Pilźnie	ul. A. Mickiewicza 1, 39-220 Pilzno
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Strzegocicach	39-223 Strzegocice 54
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. III Zgrupowania AK „Pocisk” w Dobrkowie	Dobrków 68A, 39-220 Pilzno
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipinach	Lipiny 1, 39-220 Pilzno
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Czuby w Słotowej	Słotowa 159, 39-223 Strzegocice
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Machowej	Machowa 75A, 39-220 Pilzno
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Parkoszu	Parkosz 60, 39-220 Pilzno
8.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaworzu Górnym	Jaworze Górne 81b, 39-223 Strzegocice
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Zwierniku	Zwiernik 256, 39-221 Łęki Górne
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łękach Dolnych	Łęki Dolne 122a, 39-221 Łęki Górne
11.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łękach Górnych	39-221 Łęki Górne 205
12.	Przedszkole Publiczne w Pilźnie	ul. Węgierska 36, 39-220 Pilzno
13.	Przedszkole Publiczne Łękach Górnych	39-221 Łęki Górne 205
14.	Przedszkole Niepubliczne Sióstr Służebniczek BDNP w Pilźnie	ul. Żeromskiego 2, 39-220 Pilzno

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

W roku szkolnym 2019/2020 do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało 1.593 uczniów, do przedszkoli 199, a do oddziałów przedszkolnych 365 dzieci. Gmina zatrudniała 235 nauczycieli, w tym 200 nauczycieli w szkołach podstawowych, 20 w oddziałach przedszkolnych i 15 w przedszkolach.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego; działają stołówki. Szkoły prowadzą też klasy integracyjne. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego i pielęgniarki, mogą

również korzystać z pomocy logopedy i doradcy zawodowego. Warto dodać, że w 2019 roku gmina przyznała stypendia dla uczniów uzdolnionych na kwotę 27.719 zł oraz świadczenia o charakterze socjalnym na kwotę 297.554 zł.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i nauczania indywidualnego.

Równocześnie placówki oświatowe w gminie wymagają unowocześnienia i doposażenia pracowni przedmiotowych i komputerowych, a także uzupełnienia pomocy dydaktycznych. Natomiast dla rozwoju placówek konieczna jest budowa lub modernizacja sal gimnastycznych.

7. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Pilzno są Dom Kultury i Miejska Biblioteka Publiczna.

Dom Kultury zajmuje się ochroną i kultywowaniem wartości kulturowych środowiska, wyzwalaniem aktywności kulturalnej w środowisku, stwarzaniem warunków do kulturalnego spędzania wolnego czasu, opiekuje się także amatorskim ruchem artystycznym i twórczością ludową, prowadzi działalność rekreacyjno-wypoczynkową oraz rozrywkową. W placówce prowadzone są m.in. zajęcia taneczne, teatralne, plastyczne, ognisko muzyczne, rytmika dla dzieci przedszkolnych; odbywają się również kursy języków obcych oraz zajęcia aerobowe. W strukturach Domu Kultury działa Wiejski Dom Kultury w Zwierniku.

Miejska Biblioteka Publiczna służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do jej zadań należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem

szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych. Obok podstawowej działalności Biblioteka prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne, aktywnie promując czytelnictwo poprzez m.in. udział w takich akcjach, jak: „Cała Polska czyta dzieciom”, „Narodowe Czytanie”, „Mała książka – Wielki człowiek”. Biblioteka posiada 7 filii w: Jaworzu Górnym, Lipinach, Łękach Dolnych, Łękach Górnych, Parkoszu, Słotowej i Zwierniku.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku księgozbiór biblioteki liczył 64.960 woluminów, liczba czytelników wyniosła 2.973, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 53.274 woluminy. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Na wyposażeniu biblioteki jest 10 komputerów podłączonych do sieci, z tego 8 dostępnych dla czytelników.

Ofertę kulturalną w gminie uzupełnia działalność Muzeum Regionalnego – placówki gromadzącej i udostępniającej eksponaty obrazujące historię i kulturę Pilzna oraz najbliższych okolic. Zbiory muzeum liczą ponad 1.700 eksponatów z zakresu archeologii, etnografii, sztuki, historii, numizmatyki, okazów biograficzno-literackich. Na terenie gminy działa również prywatne Muzeum Lalek, prezentujące m.in. stałe ekspozycje i prowadzące lekcje muzealne.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Dom Kultury w Pilźnie	ul. Węgierska 30, 39-220 Pilzno
2	Wiejski Dom Kultury w Zwierniku	Zwiernik 256A, 39-221 Łęki Górne
	Miejska Biblioteka Publiczna w Pilźnie	ul. Węgierska 30, 39-220 Pilzno
	Filia w Jaworzu Górnym	Jaworze Górne, 39-223 Strzegocice
	Filia w Lipinach	Lipiny, 39-220 Pilzno
3.	Filia w Łękach Dolnych	39-221 Łęki Dolne
w tym:	Filia w Łękach Górnych	39-221 Łęki Górne
	Filia w Parkoszu	Parkosz, 39-220 Pilzno
	Filia w Słotowej	Słotowa, 39-220 Pilzno
	Filia w Zwierniku	Zwiernik 256a, 39-221 Łęki Górne
4.	Muzeum Regionalne w Pilźnie	ul. Petrycego 8, 39-220 Pilzno
5.	Muzeum Lalek w Pilźnie	ul. Grodzka 24, 39-220 Pilzno

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

Gmina Pilzno posiada różnorodny kalendarz imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do ważniejszych imprez organizowanych w gminie należą: Dni Pilzna, Gminne Dożynki, Urodzinowy Bieg Miasta Pilzna, Turniej Halowy w piłce nożnej dla młodzieży „Euro Pilzno”, Amatorska Liga Piłki Siatkowej.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Stadion Miejski w Pilźnie	ul. Legionów 30, 39-220 Pilzno
2.	Boisko Orlik 2012 w Pilźnie	ul. Błonie 1, 39-220 Pilzno
3.	Korty tenisowe w Pilźnie	ul. Legionów 31, 39-220 Pilzno
4.	Sala gimnastyczna w Pilźnie przy „Sokole”	ul. Legionów 31, 39-220 Pilzno
5.	Hala sportowa w Pilźnie	ul. Lwowska 14, 39-220 Pilzno
6.	Hala sportowa przy SP w Pilźnie	ul. Niepodległości 1, 39-220 Pilzno
7.	Stadion sportowy w Łękach Górnych	39-221 Łęki Górne 19
8.	Stadion sportowy w Strzegocicach	39-223 Strzegocice 54
9.	Hala sportowa w Strzegocicach	39-223 Strzegocice 54
10.	Hala sportowa w Łękach Dolnych	39-221 Łęki Dolne 122a
11.	Hala sportowa w Machowej	39-220 Machowa 75a
12.	Hala sportowa w Dobrkowie	39-220 Dobrków 68a
13.	Boiska sportowe Dobrkowie	39-220 Dobrków
14.	Boiska sportowe w Słotowej	Słotowa
15.	Boiska sportowe w Zwierniku	39-221 Zwiernik

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

Gmina Pilzno posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. O jej atrakcyjności turystycznej decydują przede wszystkim malownicze krajobrazy, ciekawe miejsca widokowe oraz mało zanieczyszczone środowisko naturalne. Znaczna część obszaru gminy objęta jest prawną ochroną, m.in. rezerwat przyrody „Słotwina” w Podlesiu, a także liczne pomniki przyrody. Atrakcją turystyczną jest także zalew w Strzegocicach. Na terenie gminy znajdują się również zabytki architektury

sakralnej, m.in. Kościół Parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela w Pilźnie, Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia (Kościół klasztorny oo. Karmelitów pw. Św. Katarzyny i Barbary) w Pilźnie, Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Dobrkowie oraz inne ciekawe obiekty, jak np. budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Pilźnie. Przez gminę przebiegają szlaki piesze i rowerowe.

8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Pilzno funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej (z 3 filiami w Łękach Dolnych, Dobrkowie i Strzegomicach), prowadzonych jest 8 prywatnych praktyk lekarskich oraz działają 4 apteki i 1 punkt apteczny. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej oraz aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sumed” w Pilźnie	ul. Mickiewicza 8, 39-220 Pilzno
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pilmedic” w Pilźnie	ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno
3.	Apteka „Adonis” w Pilźnie	ul. Rynek 5, 39-220 Pilzno
4.	Apteka „Circaetus” w Pilźnie	ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno
5.	Apteka „Janiga” sp. j. w Pilźnie	ul. Rynek 12, 39-220 Pilzno
6.	Apteka „Na Węgierskiej” w Pilźnie	ul. Węgierska 5, 39-220 Pilzno
7.	Prywatny Punkt apteczny w Łękach Dolnych	Łęki Dolne 115, 39-220 Pilzno

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Sumed” w Pilźnie usługi świadczy 4 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (w tym 2 lekarzy rodzinnych), 6 pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej (w tym 3 pielęgniarki środowiskowe rodzinne i 2 pielęgniarki środowiskowe nauczania i wychowania) oraz 1 położną podstawowej opieki zdrowotnej. Z kolei Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pilmedic” w Pilźnie oferuje usługi 4 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, 7 pielęgniarek, w tym 6 pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej (w tym 4 pielęgniarki środowiskowe rodzinne i 2 pielęgniarki środowiskowe nauczania i wychowania) oraz 2 położne podstawowej opieki zdrowotnej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zmniejszała się z roku na rok (69.071 w 2017 r., 65.691 w 2018 r., 63.283 w 2019 r.). Na terenie gminy brakuje lekarzy specjalistów z wyjątkiem stomatologów.

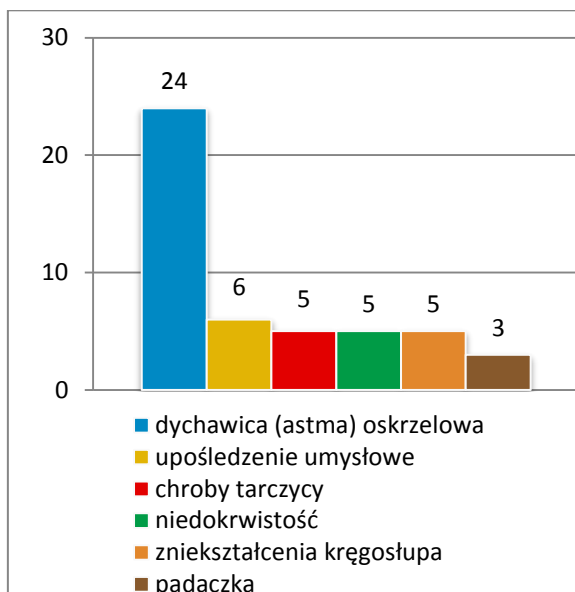
Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską dla mieszkańców gminy realizuje Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy (ul. Krakowska 91, 39-200 Dębica).

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej „Sumed” i „Pilmedic” w Pilźnie. Wynika z nich, że w 2019 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 58 dzieci i młodzieży oraz 2.806 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: dychawica (astma) oskrzelowa (24), upośledzenie umysłowe (6), choroby tarczycy, niedokrwistość, zniekształcenia kręgosłupa (po 5) oraz padaczka (3). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (1.433 osoby), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1.061), choroby obwodowego układu nerwowego (158), przewlekłe choroby układu trawiennego (143), choroby tarczycy (96), cukrzycę (84), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (71), niedokrwistość (56) i nowotwory (52).

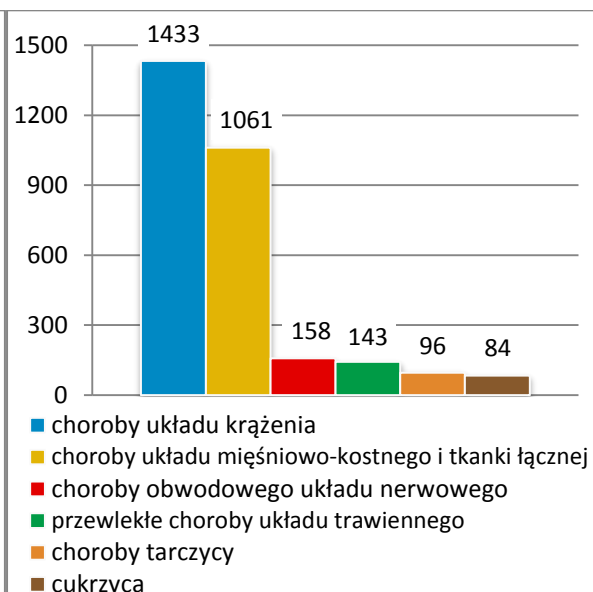
Na koniec 2019 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 16.790, w tym 3.988 dzieci i 12.802 osoby dorosłe.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2019 roku

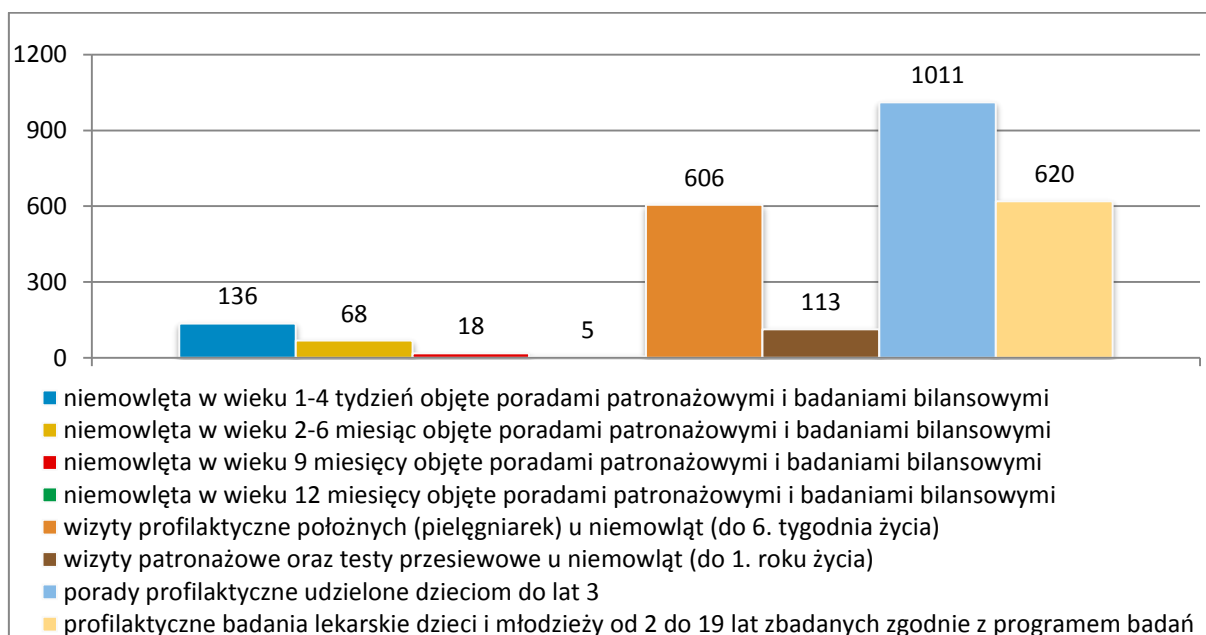
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2019 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sumed” w Pilźnie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pilmedic” w Pilźnie.

W 2019 roku Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej „Sumed” i „Pilmedic” w Pilźnie sprawowały także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2019 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sumed” w Pilźnie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pilmedic” w Pilźnie.

W 2019 roku poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 136 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 68 niemowląt od 2 do 6 miesiąca, 18 niemowląt w wieku 9 miesięcy oraz 5 niemowląt w wieku 12 miesięcy. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) u niemowląt do 6. tygodnia życia oraz liczba wizyt patronażowych pielęgniarek i testów przesiewowych u niemowląt do 1. roku życia wyniosła odpowiednio 606 i 113. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 1.011 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 620 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

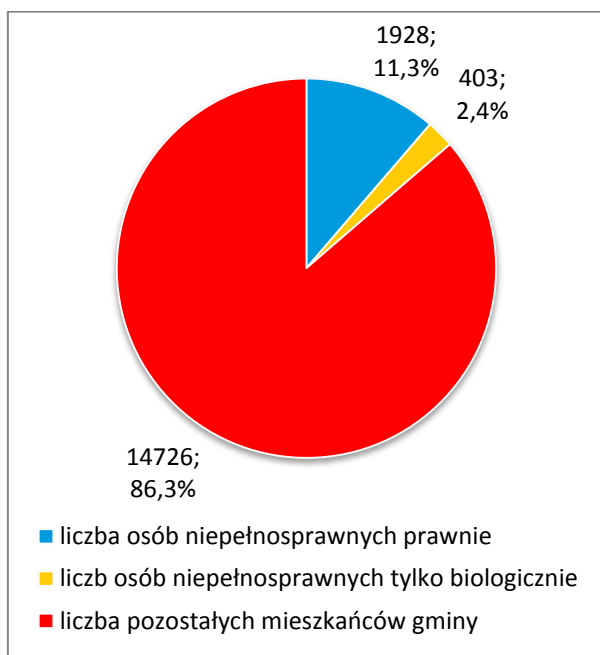
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

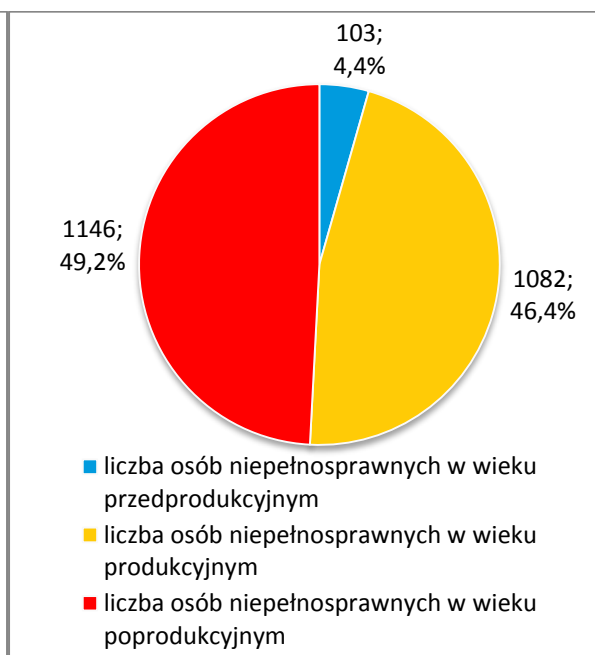
W 2002 roku w gminie Pilzno mieszkało 2.331 osób niepełnosprawnych. Wśród nich większość stanowiły kobiety (1.184 osoby) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (1.928 osób), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 403 osób.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 13,7%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku poprodukcyjnym (1.146 osób) i produkcyjnym (1.082 osoby). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

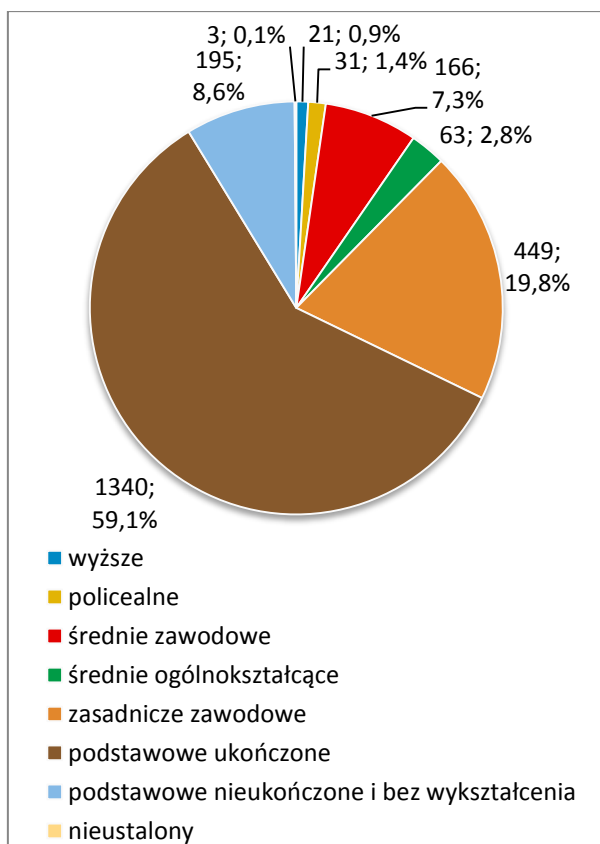

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

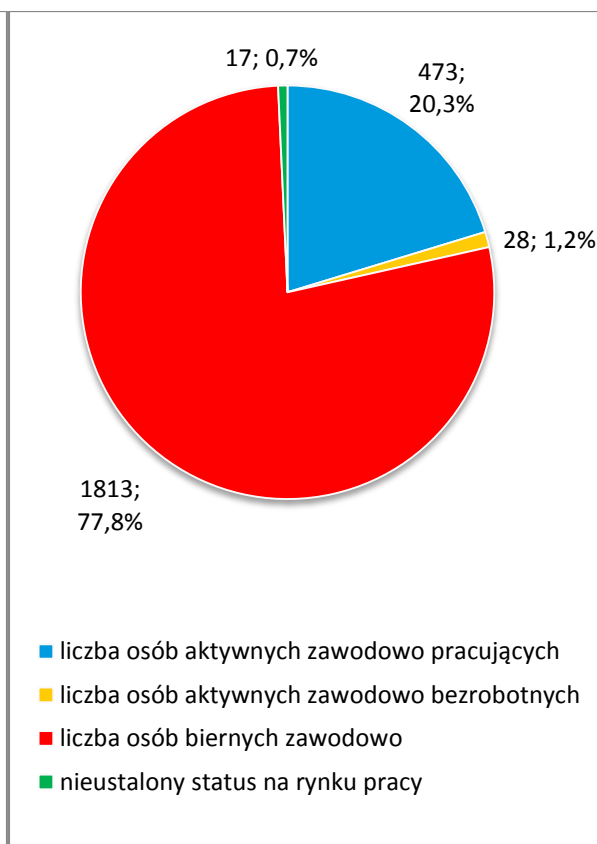
Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 11,3% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób starszych w gminie, wynosił on bowiem 43,7%.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.340 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (1.813 osób).

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Pilzno zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Dębicy. Według jego danych, w latach 2017-2019 mieszkańcom gminy wydano łącznie 61 orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) oraz 402 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia).

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

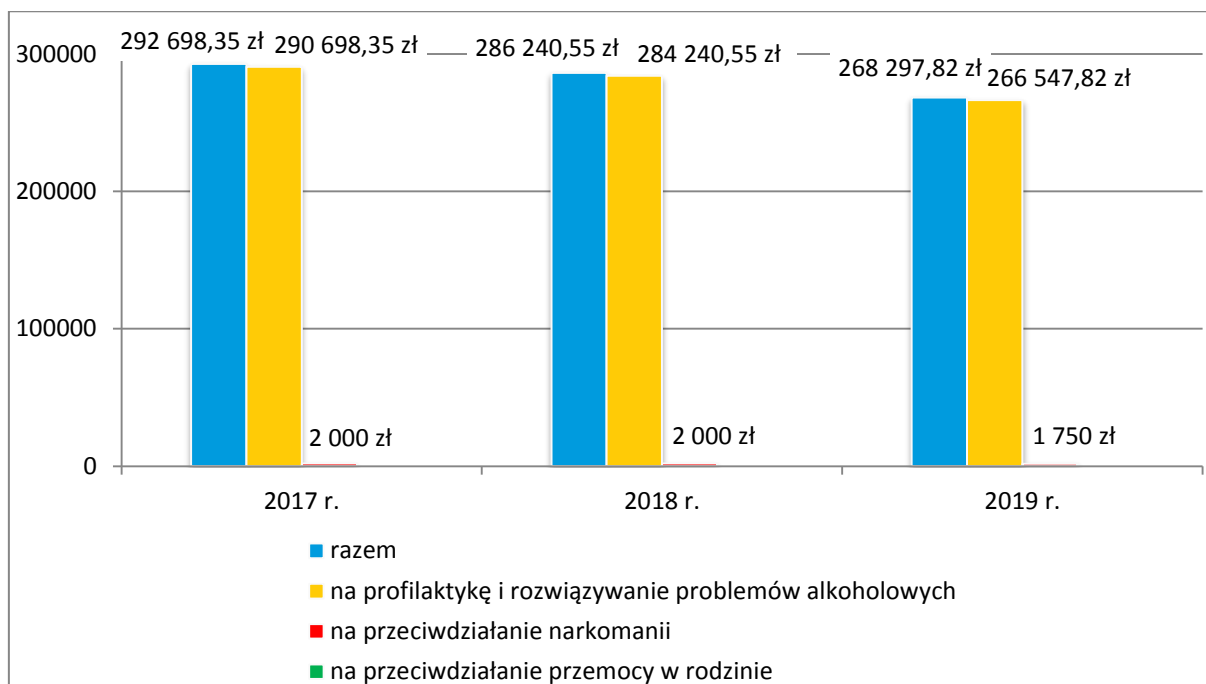
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

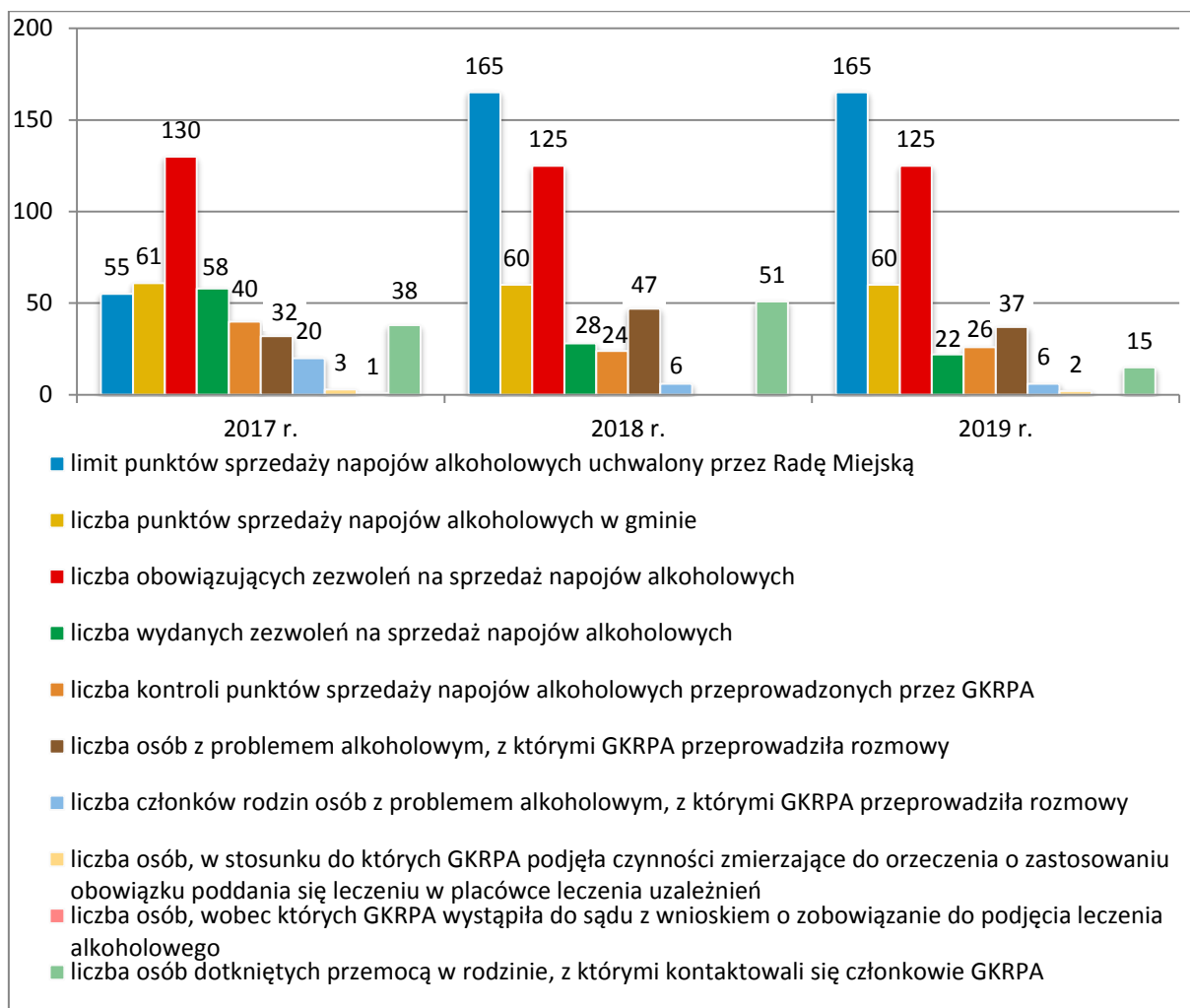
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Pilzno w latach 2017-2019.

Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

W latach 2017-2019 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii zmniejszała się z roku na rok (z 292.698,35 zł w 2017 r. do 268.297,82 zł w 2019 r.). W budżecie nie uwzględniano osobnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Pilzno, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

W latach 2018-2019 uchwalony przez Radę Miejską limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był wyższy niż w 2017 roku. Zwiększenie liczby limitów wynikało przede wszystkim ze zmiany przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która zobligowała Radę Gminy do ustalenia również limitów dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa, na które do 2018 roku limity nie obowiązywały, a ich liczba w 2017 roku wynosiła 55. W związku z powyższym w 2017 roku limit 55 to wyłącznie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% zawartości alkoholu oraz zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu, a kolejne 55 to zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% zawartości alkoholu oraz

piwa. Łącznie w 2017 roku limit zezwoleń przeznaczonych zarówno do sprzedaży w miejscu sprzedaży (gastronomia), jak i poza miejscem sprzedaży (detal) wynosił 110.

W latach 2017-2019 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, ulegała wahaniom (32 w 2017 r., 47 w 2018 r., 37 w 2019 r.), a liczba członków rodzin tych osób w latach 2018-2019 była niższa niż w 2017 roku (20 w 2017 r., po 6 w latach 2018-2019).

W 2017 i 2019 roku GKRPA podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 3 osób w 2017 r. i 2 osób w 2019 r.), a w 2017 roku występowała także do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (wobec 1 osoby).

W latach 2017-2019 członkowie GKRPA kontaktowali się z odpowiednio 15, 5 i 2 osobami doznającymi przemocy w rodzinie, odpowiednio 15, 40 i 13 osobami stosującymi przemoc w rodzinie, a także 8 w 2017 roku i 6 w 2018 roku świadkami przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: w Pilźnie – Punkt Konsultacyjny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisariat Policji, Grupa AA, w Dębicy – Poradnia Leczenia Uzależnień, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Komenda Powiatowa Policji, a także Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy – Oddział Terapii uzależnień w Straszęcinie oraz Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Tarnowie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pilźnie	ul. Rynek 6, 39-220 Pilzno
Punkt Konsultacyjny w Pilźnie	ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno
Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie	ul. Rynek 33, 39-220 Pilzno
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pilźnie	ul. Rynek 33, 39-220 Pilzno
Grupa wsparcia AA w Pilźnie	ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno
Telefon Zaufania w Pilźnie	ul. Rynek 6, 39-220 Pilzno
Świetlica Wychowawczo-Edukacyjna w Pilźnie	39-220 Pilzno
Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy– Oddział Terapii uzależnień w Straszęcinie	Straszęcin 295, 39-200 Dębica
Poradnia Leczenia Uzależnień w Dębicy	ul. Cmentarna 54, 39-200 Dębica
Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Tarnowie	ul. Lwowska 178a, 33-100 Tarnów
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy	ul. Parkowa 28, 39-200 Dębica
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy	ul. Gawrzyłowska 31, 39-200 Dębica
Komisariatu Policji w Pilźnie	ul. Bujnowskiego 31, 39-220 Pilzno
Komenda Powiatowa Policji w Dębicy	ul. Chłodnicza 20, 39-200 Dębica

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

W działającym na terenie gminy Punkcie Konsultacyjnym wsparcie świadczy psycholog. W latach 2017-2019 w jego ramach wsparciem objęto odpowiednio 32, 5 i 11 osób z problemem alkoholowym, odpowiednio 20, 25 i 20 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym, odpowiednio 15, 6 i 7 osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz odpowiednio 17, 5 i 5 osób stosujących przemoc w rodzinie.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilźnie wynika, że w latach 2017-2019 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu alkoholizmu była zbliżona (37 rodzin liczących 75 osób w 2017 r., 38 rodzin liczących 72 osoby w 2018 r., 34 rodziny liczące 70 osób w 2019 r.). Jednocześnie Ośrodek udzielał wsparcia kilku rodzinom dotkniętym problemem przemocy (3 rodzinom liczącym 10

osób w 2017 r., 2 rodzinom liczącym 10 osób w 2018 r., 2 rodzinom liczącym 7 osób w 2019 r.).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie zapewniał także obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W latach 2017-2019 do Zespołu wpłynęło odpowiednio 23, 27 i 26 „Niebieskich Kart”, powołano odpowiednio 18, 15 i 21 grup roboczych oraz zakończono procedurę „Niebieskie Karty” w odpowiednio 18, 18 i 21 rodzinach.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie, realizowanie i udział w programach, kampaniach i konkursach profilaktycznych, pozalekcyjnych zajęciach sportowych, zajęciach świetlicowych, wyjazdach, zawodach, obozach oraz szkoleniach i warsztatach dla nauczycieli i wychowawców.

W 2019 roku placówki oświatowe w gminie oraz działające przy nich kluby rodzinne zorganizowały dla uczniów takie konkursy o podłożu profilaktycznym, edukacyjnym, wychowawczym i integracyjnym, jak: „Mogę żyć bez uzależnień”, „Olimpiada Zdrowia”, „Matematyk Praktyk”, „Mini Szansa” czy konkurs o Wielkich Ludziach Kościoła. Szkoły organizowały także wycieczki o podłożu profilaktycznym, krajoznawczym, historycznym, edukacyjnym i integracyjnym np. wycieczki do kina, teatru, do muzeum, na lodowisko czy na basen.

Funkcjonująca na terenie gminy Świetlica Wychowawczo-Edukacyjna daje dzieciom i młodzieży (w tym pochodzącym z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym) możliwość odrabiania lekcji, wyrównywania braków w edukacji, a także rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz spędzenia czasu wolnego.

Na terenie gminy działają również organizacje pozarządowe prowadzące działalność profilaktyczną, wychowawczą i edukacyjną, służącą rozwiązywaniu problemów uzależnień tj.: Towarzystwo Przyjaciół Pilzna i Ziemi Pilźnieńskiej, Koło Wędkarskie „Łosoś”, Klub Szachowy „Hetman” oraz Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Ziemi Pilźnieńskiej.

W 2019 roku programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej objęto 830 uczniów i 24 nauczycieli, w konkursach uczestniczyło 110 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 22 osoby, a w szkoleniach i warsztatach dla nauczycieli i wychowawców – 2 osoby.

10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Pilzno zjawisko bezdomności występuje i ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie. W 2017 roku, w związku z bezdomnością, objął on wsparciem 7 osób, w 2018 roku 10 osób, a w 2019 roku 8 osób.

Osoby bezdomne kierowane są do placówek zapewniających schronienie, jak również mogą być im udzielane świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych. Gmina Pilzno kieruje osoby bezdomne do placówek prowadzonych przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Dębicy – Schroniska dla osób bezdomnych (ul. Św. Brata Alberta 2, 39-200 Dębica) i Schronisko dla osób bezdomnych (ul. Słoneczna 1, 39-200 Dębica) oraz prowadzonego przez Caritas Diecezji Tarnowskiej Domu dla bezdomnych mężczyzn w Tarnowie (ul. Prostopadła 9a, 33-100 Tarnów).

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji

państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Pilzno czuwa Komenda Powiatowa Policji w Dębicy (ul. Chłodnicza 20, 39-200 Dębica.), a bezpośrednio czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Pilźnie (ul. Bujnowskiego 31, 39-220 Pilzno).

Według danych Komisariatu Policji w Pilźnie, w 2019 roku na terenie gminy Pilzno odnotowano 99 przestępstw, wśród których dominowały przestępstwa polegające na uchylaniu się od płacenia alimentów (21 przestępstw), prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (17) oraz znęcaniu się nad rodziną (11). W przypadku stwierdzonych przestępstw ujawniono 90 sprawców w wieku od 18 do 71 lat.

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców
uchylanie się od płacenia alimentów	21	21
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	17	17
znęcanie się nad rodziną	11	11
kradzież cudzej rzeczy	7	4
kradzież z włamaniem	7	1
oszustwo (w tym komputerowe)	7	4
uszkodzenie mienia	5	6
spowodowanie wypadku drogowego	4	4
przestępstwa narkotykowe	3	3
inne przestępstwa	17	19

Źródło: Komisariat Policji w Pilźnie.

Funkcjonariusze Policji na bieżąco monitorują sytuację we wszystkich obszarach mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Systematycznie odbywają się debaty i spotkania z różnymi grupami społecznymi; omawiane są m.in. problemy dotyczące bezpieczeństwa w miastach i wsiach, uzależnień, mechanizmy oszustw oraz zagadnienia dotyczące cyberprzestępczości.

Wśród programów profilaktycznych realizowanych w 2019 roku przez Policję znalazły się m.in.: „Bezpieczny senior”, „Bezpieczny ogród”, „Ostrożnie – pies!”.

Istotne znaczenie dla mieszkańców gminy ma również bezpieczeństwo pożarowe. W 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 13 jednostek ochotniczej straży pożarnej, a 269 strażaków i strażaczek posiadało upoważnienie do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych. W 2019 roku na terenie gminy wystąpiło 365 zdarzeń, w tym 95 pożarów, 268 miejscowych zagrożeń i 2 fałszywe alarmy. W 2019 roku z budżetu gminy na ochronę przeciwpożarową przekazano 637.055 zł.

12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W gminie Pilzno zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie oraz MZEASiP. Podejmują one działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2019 roku kadre OPS-u stanowiło 29 osób, w tym kierownik, jego zastępca i 8 pracowników socjalnych. W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej niż 3 pracowników, jednak nie wypełniał kryterium

50 rodzin na 1 pracownika socjalnego. Ośrodek zatrudniał również pracowników na umowy cywilno-prawne.

W 2019 roku spośród zatrudnionych w OPS-ie pracowników 17 posiadało wykształcenie wyższe, a 12 średnie. Specjalizacje I II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadało 3 pracowników socjalnych, a kolejnych 2 pracowników specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Kadra OPS-u w 2019 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	2
pracownicy socjalni	8
pozostali pracownicy	19

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

W 2019 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w latach 2017-2018 (26.666.752 zł w 2017 r., 26.565.389 zł w 2018 r., 30.159.226 zł w 2019 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które wydatki wzrosły z 14.732.369 zł w 2017 roku do 17.212.590 zł w 2019 roku.

W analizowanym okresie stale rosły środki finansowe przeznaczone na utrzymanie mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (z 607.555 zł w 2017 r. do 777.682 zł w 2019 r.), usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (z 131.754 w 2017 r. do 194.090 zł w 2019 r.) oraz wspieranie rodziny (z 70.205 zł w 2017 r. do 825.236 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	2.000	2.000	1.750
przeciwdziałanie alkoholizmowi	292.318	287.981	268.288
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	607.555	715.866	777.682
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1.704	2.500	1.818
składki na ubezpieczenia zdrowotne	65.628	58.706	29.480
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	878.385	720.215	651.645
dodatki mieszkaniowe	23.576	19.358	19.696
zasiłki stałe	294.959	288.276	331.180
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.104.993	1.262.456	1.331.264
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	131.754	162.052	194.090
pomoc w zakresie dożywiania	359.864	300.690	325.275
Centra Integracji Społecznej	523.607	204.400	187.596
usuwanie klęsk żywiołowych	0	0	41.813
pozostała działalność	0	262.696	525.531
rodzina			
świadczenie wychowawcze	14.732.369	13.996.134	17.212.590
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7.225.490	6.915.152	7.043.668
wspieranie rodziny	70.205	815.148	825.236
tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	15.300	14.242	14.296
rodziny zastępcze	10.100	17.332	14.994
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	X	X	36.061
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	326.945	317.737	325.273
ogółem	26.666.752	26.565.389	30.159.226
w tym w budżecie OPS-u	10.750.637	10.761.589	11.361.737

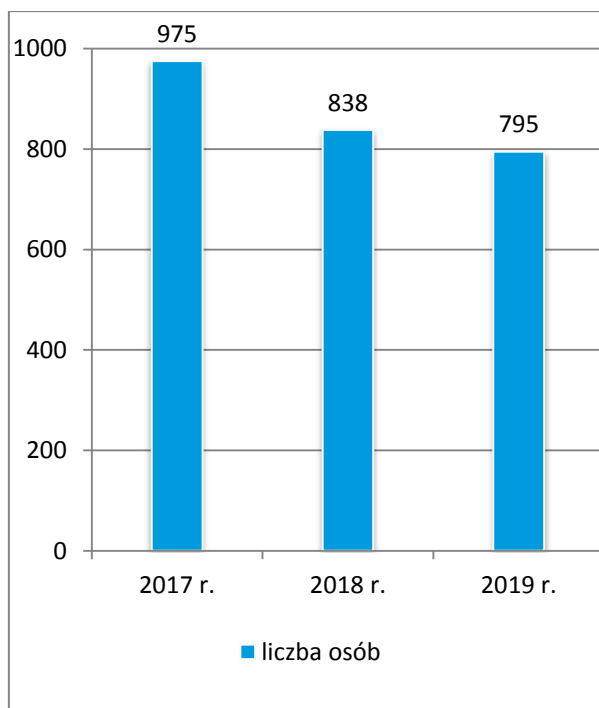
Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

W latach 2017-2019 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, zmniejszała się z roku na rok (975 w 2017 r. do 795 w 2019 r.). Stale spadała również liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 1.689 w 2017 r. do 1.328 w 2019 r.), w tym świadczenie pieniężne (z 997 w 2017 r. do 876 w 2019 r.) i świadczenie niepieniężne (z 1.231 w 2017 r. do 839 w 2019 r.).

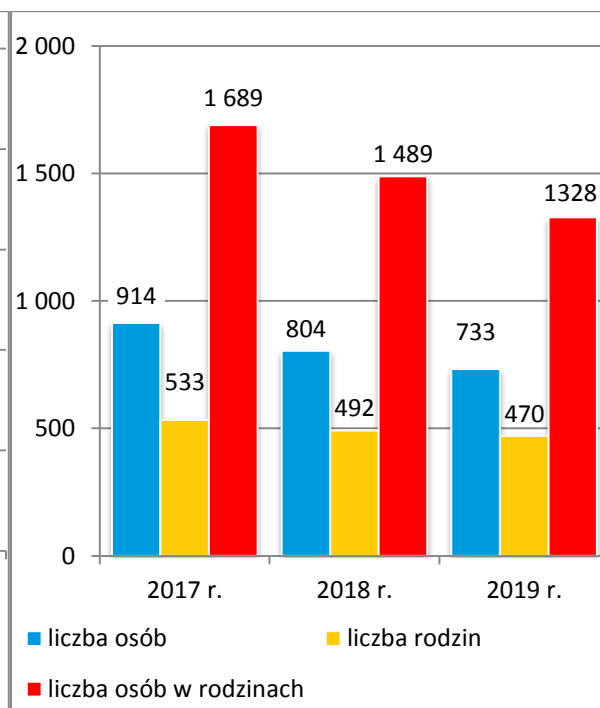
W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się również liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (z 562 w 2017 r. do 402 w 2019 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

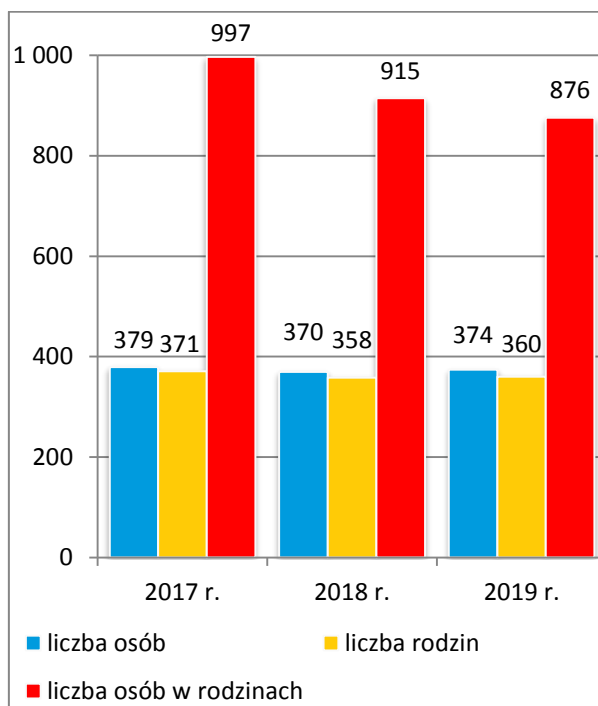
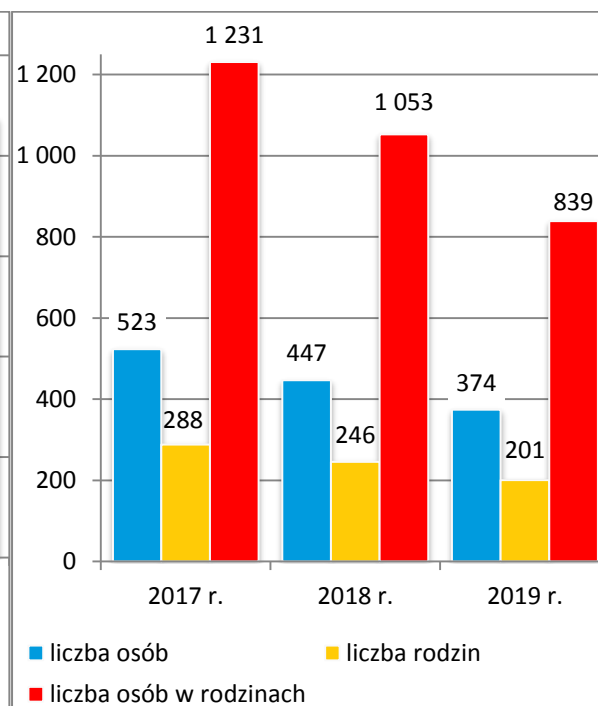
Wykres 26. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie

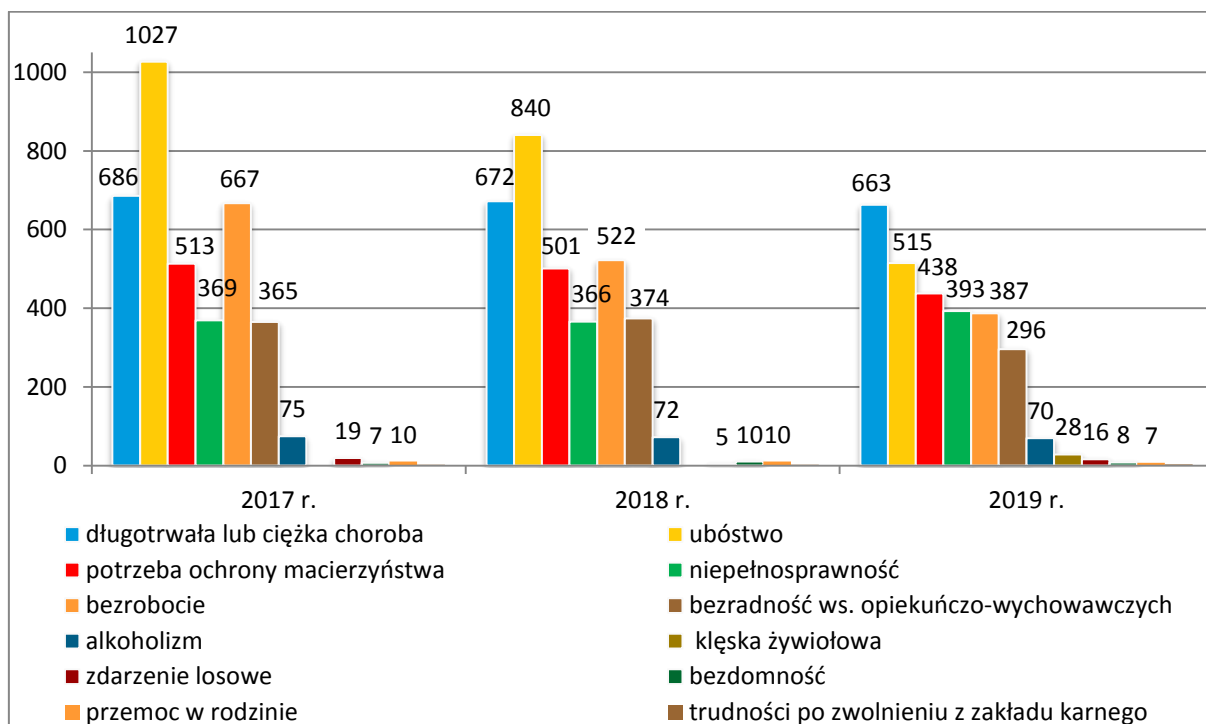

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne**Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne**

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2017-2019 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą, żyjące w ubóstwie, wymagające ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, dotknięte niepełnosprawnością i bezrobociem oraz zmagające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

W latach 2017-2019 stale zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w związku z ubóstwem (z 1.027 w 2017 r. do 515 w 2019 r.), długotrwałą lub ciężką chorobą (z 686 w 2017 r. do 663 w 2019 r.), bezrobociem (z 667 w 2017 r. do 387 w 2019 r.), potrzebą ochrony macierzyństwa lub wielodzietności (z 513 w 2017 r. do 438 w 2019 r.) oraz alkoholizmu (z 75 w 2017 r. do 70 w 2019 r.). Jednocześnie w 2019 roku wzrosła liczba odbiorców wsparcia dotkniętych niepełnosprawnością (369 w 2017 r., 366 w 2018 r., 393 w 2019 r.), a spadła liczba osób w rodzinach mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (365 w 2017 r., 374 w 2018 r., 296 w 2019 r.).

Wśród głównych przyczyn zmniejszania się liczby beneficjentów korzystających z pomocy w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa wymienić można wprowadzenie Rządowego Programu „500+”. Należy jednak zaznaczyć, że choć świadczenie wychowawcze stanowi realną pomoc dla rodzin z dziećmi, to jednak, z uwagi na brak jego waloryzacji od momentu wprowadzenia, poziom wsparcia dla rodzin ubogich w ramach tego świadczenia zmniejsza się. Szczegółnej

uwagi wymaga tzw. ubóstwo senioralne (dotyczy to głównie osób nabywających emeryturę na nowych zasadach) oraz rodzin z osobami niepełnosprawnymi, które w zdecydowanej większości są nieaktywne zawodowo.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2017-2019

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
pieniężne	zasiłek stały	58	57	54	294.959	288.276	331.180
	zasiłek okresowy	223	202	170	768.752	585.976	471.631
	zasiłek celowy	237	232	259	259.768	243.099	309.585
niepieniężne	posiłek	467	398	323	197.079	181.090	159.705
	schronienie	7	8	9	21.028	35.696	63.536
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	1	0	0	2.330	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	26	30	27	607.555	715.866	684.802
usługi	usługi opiekuńcze	37	36	38	168.803	177.939	210.750
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	18	14	15	131.754	140.621	137.518
	poradnictwo specjalistyczne	3*	2*	0*	X	X	X
	praca socjalna	192*	154*	229*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	22	9	8	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	18	26	7	X	X	X

wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	25* (2)	19* (2)	16* (1)	X	X	X
	liczba dzieci w pieczy zastępczej/odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	(5) 10.100	(5) 17.332	(4) 14.994	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2017-2019 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W 2019 roku liczba osób nim objętych była wyższa niż w latach 2017-2018 (237 w 2017 r., 232 w 2018 r., 259 w 2019 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2017-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 r. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2017-2019 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszała się z roku na rok (z 467 w 2017 r. do 323 w 2019 r.).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2017-2019 było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba była zbliżona (26 w 2017 r., 30 w 2018 r., 27 w 2019 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2017-2019 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, ulegała wahaniom (192 w 2017 r., 154 w 2018 r., 229 w 2019 r.).

Wśród usług istotne znaczenie miało także świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Liczba osób nimi objętych utrzymywała się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 37 i 18 w 2017 r., 36 i 14 w 2018 r., 38 i 15 w 2019 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2017-2018 z rodzinami wymagającymi wsparcia pracowało 2 asystentów rodziny, a w 2019 roku 1 asystent. W 2017 roku pod ich opieką pozostawało 25 rodzin, rok później 19 rodzin, a w 2019 roku 16 rodzin. Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”. Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej (za 5 w 2017 i 2018 r. oraz za 4 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 OPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W latach 2017-2019 do Zespołu wpłynęło odpowiednio 23, 27 i 26 „Niebieskich Kart”, powołano odpowiednio 18, 15 i 21 grup roboczych oraz zakończono procedurę „Niebieskie Karty” w odpowiednio 18, 18 i 21 rodzinach.

W analizowanym okresie przyznawaniem świadczeń wychowawczych w gminie, zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, zajmował się MZEASiP. W 2019 roku liczba przyznanych świadczeń wzrosła w porównaniu z latami 2017-2018 (29.059 w 2017 r., 27.992 w 2018 r., 33.988 w 2019 r.), co

wynikało ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia również na pierwsze dziecko w rodzinie.

W latach 2017-2019 OPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Ogólna liczba udzielonych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 38.322 w 2017 r. do 32.733 w 2019 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 31.489 w 2017 r. do 25.638 w 2019 r.). Jednocześnie liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych ulegała wahaniom (4.973 w 2017 r., 5.079 w 2018 r., 5.032 w 2019 r.), a stale rosła liczba udzielonych świadczeń pielęgnacyjnych (z 720 w 2017 r. do 862 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	31.489	28.702	25.638
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	4.973	5.079	5.032
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	720	813	862
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	475	391	482
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	182	164	169
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	483	491	550
ogółem			
liczba świadczeń	38.322	35.640	32.733
zasiłek dla opiekuna			
liczba świadczeń	263	147	120
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	7	2	1

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

W analizowanym okresie OPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2017-2019 OPS wypłacił odpowiednio 263, 147 i 120 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio, 135.279, 76.997 i 74.400 zł.

W latach 2017-2019 Ośrodek przyznał odpowiednio 7, 2 i 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez OPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2017-2019 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (46 w 2017 r., 43 w 2018 r., 45 w 2019 r.), a liczba świadczeń ulegała wahaniom (935 w 2017 r., 899 w 2018 r., 922 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	46	43	45
liczba przyznanych świadczeń	935	899	922
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	342.290	317.195	313.890

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Pilzno, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej, działalność

prowadzą: dysponujący 25 miejscami Środowiskowy Dom Samopomocy w Parkoszu i Dom Pomocy Społecznej w Parkoszu. Dane szczegółowe na temat instytucji wsparcia w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Środowiskowy Dom Samopomocy w Parkoszu, Parkosz 26c, 39-220 Pilzno	Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia dziennego świadczący usługi w ramach treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością.
Dom Pomocy Społecznej w Parkoszu, Parkosz 26, 39-220 Pilzno	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chore

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

Mieszkańcy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy, ul. Parkowa 28, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy, ul. Gawrzyłowska 31, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: pomoc psychologiczna i prawna, pomoc socjalna. Kategoria klienta: osoby doświadczające przemocy.
Dom Samotnej Matki w Tarnowie, ul. Mościckiego 65, 33-100 Tarnów	Zakres oferowanych usług: całodobowe schronienie, poradnictwo prawne, psychologiczne i socjalne, grupy wsparcia. Kategoria klienta: matki z dziećmi, kobiety w ciąży, ofiary przemocy.

Dom Pomocy Społecznej im. Świętego Ojca Pio w Dębicy , ul. 23 Sierpnia 3, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: mężczyźni psychicznie chorzy.
Dom Dziecka Hanka w Dębicy , ul. Gawrzyłowska 33, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej
Środowiskowy Dom Samopomocy w Brzostku , ul. Szkolna 23, 39-230 Brzostek	Zakres oferowanych usług: nauka, rozwijanie lub podtrzymywanie umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym poprzez treningi samoobsługi i treningi umiejętności społecznych. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi.
Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego i Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka w Dębicy , ul. Parkowa 28, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: zajęcia terapeutyczne i rewalidacyjne, pomoc psychologiczna. Kategoria klienta: dzieci z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną, wadami genetycznymi.
Zespół Szkół Specjalnych w Dębicy , ul. Matejki 22, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: edukacja, wychowanie, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, rewalidacja, wspomaganie rozwoju. Kategoria klienta: dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Brzostku , ul. Szkolna 23, 39-230 Brzostek	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna i zawodowa, zajęcia terapeutyczne. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnościami.
Schronisko dla osób bezdomnych w Dębicy , ul. Św. Brata Alberta 2, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, pomoc socjalna i medyczna. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Schronisko dla osób bezdomnych w Dębicy , ul. Słoneczna 1, 39-200 Dębica	Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, pomoc socjalna. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Dom dla bezdomnych mężczyzn Caritas Diecezji Tarnowskiej w Tarnowie , ul. Prostopadła 9a, 33-100 Tarnów	Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, pomoc socjalna. Kategoria klienta: bezdomni mężczyźni

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dębicy,
ul. Pakowa 28, 39-200 Dębica

Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie.

13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności są organizacje pozarządowe. Stanowią grupę podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu.

Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Pilzno funkcjonuje blisko 40 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Głównym celem współpracy z organizacjami pozarządowymi w gminie Pilzno jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych

mieszkańców. Do priorytetowych działań publicznych gminy wskazanych w programie uchwalonym w 2019 roku należały zadania z zakresu: kultury i sztuki, działalności na rzecz dzieci i młodzieży, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, ekologii, ochrony zwierząt i dziedzictwa przyrodniczego, pomocy społecznej, działalności wspierającej rozwój przedsiębiorczości, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom, a także podtrzymania tradycji narodowej. W 2019 roku gmina przeznaczyła na realizację zadań przez organizacje pozarządowe dotacje w kwocie 360.000 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 16. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	adres organizacji
1.	Towarzystwo Przyjaciół Pilzna i Ziemi Pilźnieńskiej , ul. Węgierska 30, 39-220 Pilzno	Ochrona dóbr kultury i tradycji, upowszechnianie wiedzy o historii i dorobku ziemi pilźnieńskiej.
2.	Pilźnieńskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów , ul. Węgierska 46a, 39-220 Pilzno	Integracja i aktywizacja seniorów, organizowanie różnych form życia kulturalnego.
3.	Stowarzyszenie Zawisłocze Pilźnieńskie , Mokrzec 12, 39-220 Pilzno	Podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców, prowadzenie działalności oświatowo kulturalnej.
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Machowa , Machowa 75b, 39-220 Pilzno	Inicjowanie i wspieranie wszechstronnego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Machowa.
5.	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Jesteśmy razem” , ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno	Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością.
6.	Stowarzyszenie „Rozwiń skrzydła” , 39-221 Łęki Dolne 122a	Promowanie kultury poprzez organizację i udział w wydarzeniach kulturalnych.
7.	Stowarzyszenie Ciekawka , ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno	Tworzenie warunków sprzyjających aktywności obywatelskiej, poznawczej a także twórczości mieszkańców gminy Pilzno
8.	Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego Ziemi Pilźnieńskiej , ul. Rynek 6, 39-220 Pilzno	Wspieranie wychowania dzieci i młodzieży, tworzenie warunków do ich wszechstronnego rozwoju.
9.	Stowarzyszenie Strzeleckie „Sokół” , 39-223 Strzegocice 8a	Rozpowszechnianie strzelectwa, działalność hobbystyczna.

10.	Stowarzyszenie sympatyków łowiectwa „Łania”, 39-223 Jaworze Górne 9c	Działalność na rzecz ochrony środowiska, kultywowanie tradycji łowieckiej, kształtowanie świadomości ekologicznej.
11.	Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, ul. Legionów 31, 39-200 Pilzno	Szerzenie kultury i kultury fizycznej, prowadzenie zajęć muzycznych, tanecznych, organizacja występów.
12.	Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” im. Jana Pawła II w Dobrkowie, 39-220 Dobrków 68a/2	Szerzenie kultury fizycznej i duchowej, prowadzenie zajęć gimnastycznych, wychowawczych i edukacyjnych.
13.	Klub Wodny „Przystań Pilzno”, ul. Paderewskiego 58, 39-220 Pilzno	Propagowanie sportów wodnych i motorowych.
14.	Stowarzyszenie „Królewskie Pilzno”, ul. Legionów 28, 39-220 Pilzno	Popularyzacja biegania i aktywności fizycznej.
15.	Gminny Klub Szachowy Hetman Pilzno, ul. Węgierska 30, 39-220 Pilzno	Nauka gry w szachy, udział w turniejach.
16.	Klub Sportowy Legion Pilzno, ul. Legionów 30, 39-220 Pilzno	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu, szkolenie sportowe.
17.	Klub Sportowy Bielowy-Strzegocice, Bielowy 28, 39-223 Strzegocice	
18.	Ludowy Klub Sportowy Łęki Górne, 39-221 Łęki Górne	
19.	Koło Gospodyń Wiejskich w Łękach Górnych, 39-221 Łęki Górne 206	Działalność na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców wsi, pielęgnowanie tradycji i kultury regionu, działalność kulturalno-oświatowa.
20.	Koło Gospodyń Wiejskich w Łękach Dolnych, 39-221 Łęki Górne 113a	
21.	Koło Gospodyń Wiejskich w Słotowej, Słotowa 169, 39-223 Strzegocice	
22.	Koło Gospodyń Wiejskich w Strzegocicach, 39-223 Strzegocice 126 lok. 4	
23.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zwierniku, 39-221 Zwiernik 255b	
24.	Koło Gospodyń Wiejskich w Podlesiu, 39-221 Podlesie 11	
25.	Koło Gospodyń Wiejskich w Lipinach, Lipiny 194, 39-220 Pilzno	
26.	Koło Gospodyń Wiejskich w Parkoszu, Parkosz 26c, 39-220 Pilzno	
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pilźnie, ul. Węgierska 30, 39-220 Pilzno	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych

28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łękach Górnych, 39-221 Łęki Górne	w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łękach Dolnych, 39-221 Łęki Górne	
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Podlesiu, Podlesie, 39-220 Pilzno	
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Machowej, Machowa, 39-220 Pilzno	
32.	Ochotnicza Straż Pożarna w Strzegomicach, 39-223 Strzegocice	
33.	Ochotnicza Straż Pożarna w Słotowej, Słotowa, 39-220 Pilzno	
34.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lipinach, Lipiny, 39-220 Pilzno	
35.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bielowach, Bielowy, 39-223 Strzegocice	
36.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zwierniku, Zwiernik, 39-220 Pilzno	
37.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jaworzu Dolnym, Jaworze Dolne, 39-223 Strzegocice	
38.	Ochotnicza Straż Pożarna w Parkoszu, Parkosz, 39-220 Pilzno	
39.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gębiczynie, Gębiczyna, 39-220 Pilzno	

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

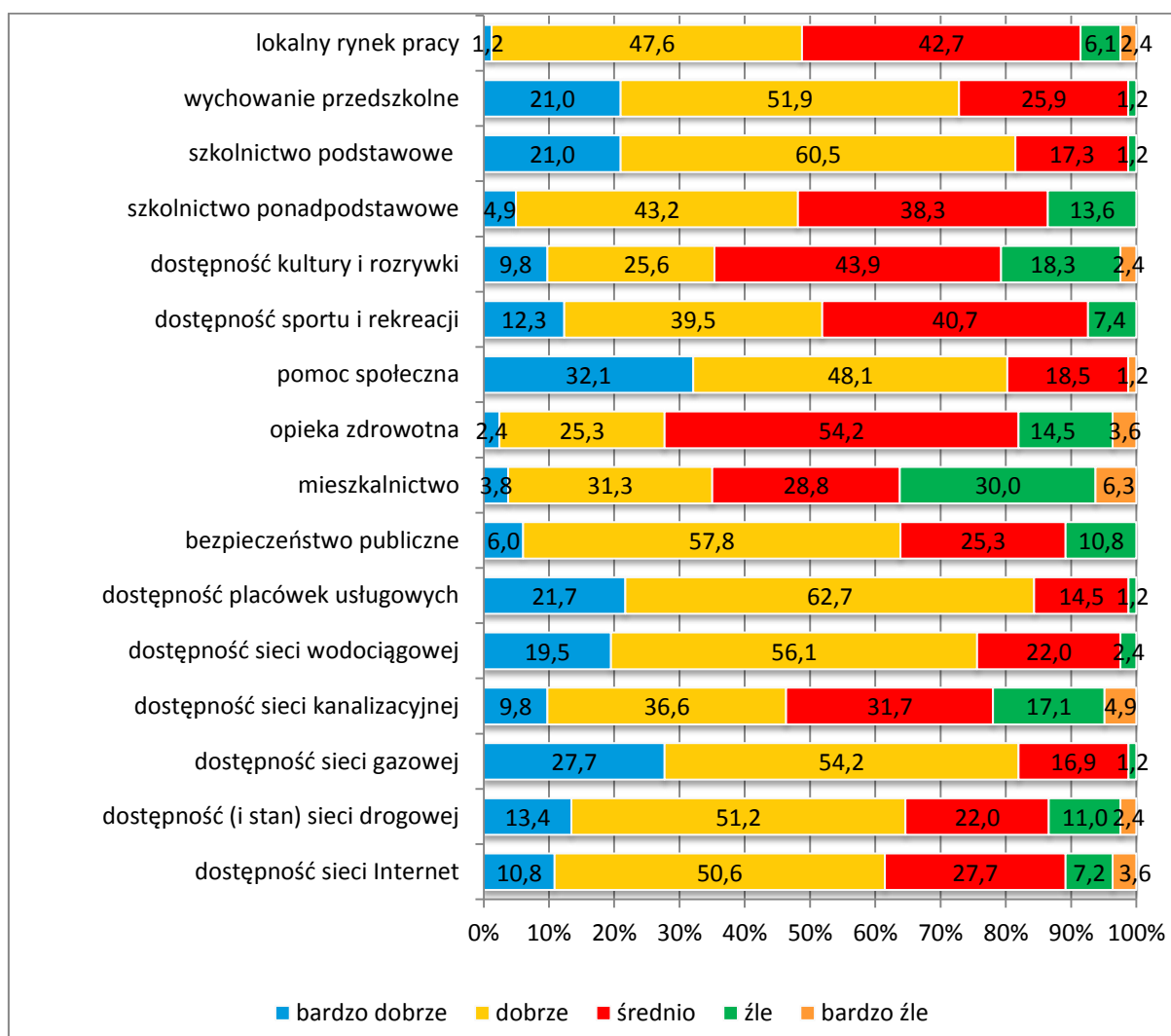
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Pilzno posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza i jego Zastępcy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,

przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 83 wypełnione anonimowo ankiety.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

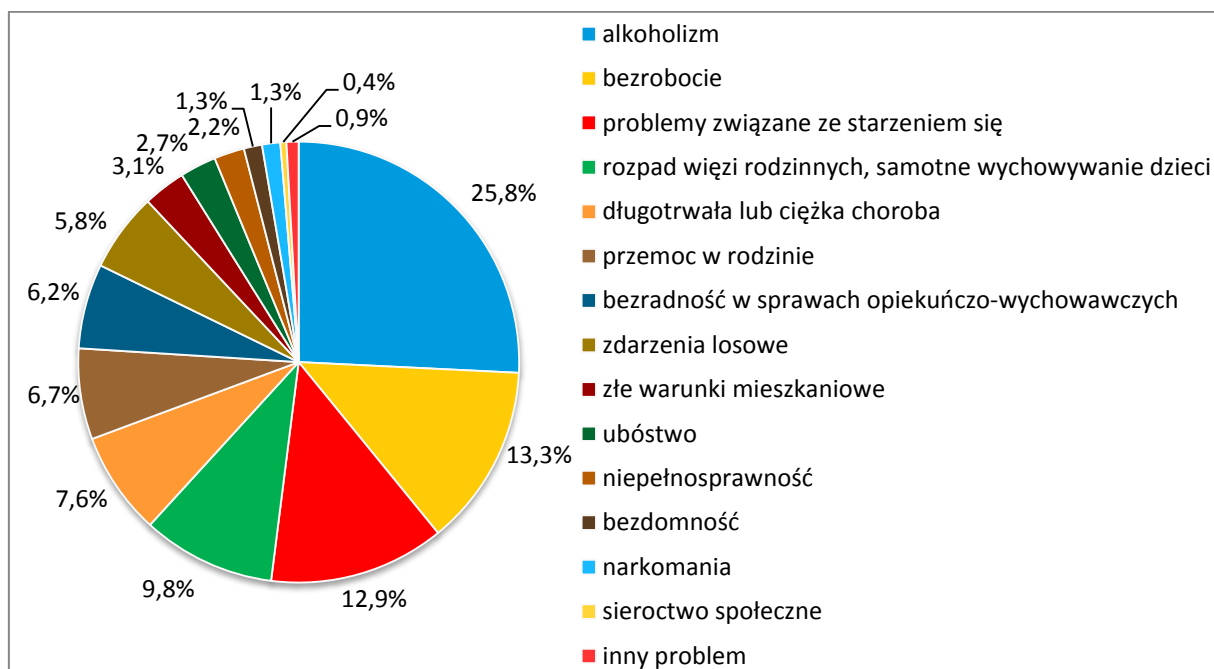
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność placówek usługowych (w sumie 84,4% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci gazowej (łącznie 81,9% ocen dobrych i bardzo dobrych),

szkolnictwa podstawowego (w sumie 81,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz pomoc społeczną (łącznie 80,2% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej badani ocenili z kolei sytuację mieszkaniową (w sumie 36,3% ocen złych i bardzo złych), dostępność sieci kanalizacyjnej (łącznie 22% ocen złych i bardzo złych) oraz dostępność kultury i rozrywki (w sumie 20,7% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

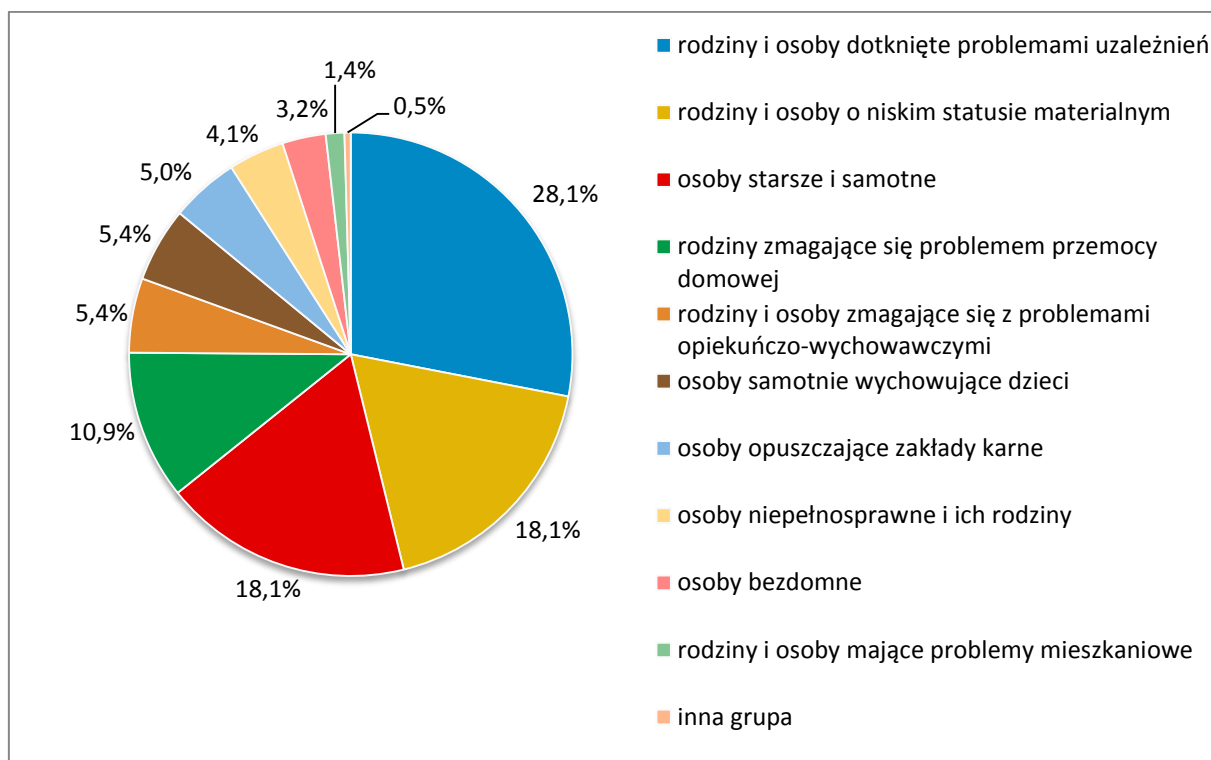

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (25,8%), a także bezrobocie (13,3%) oraz problemy związane ze starzeniem się (12,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

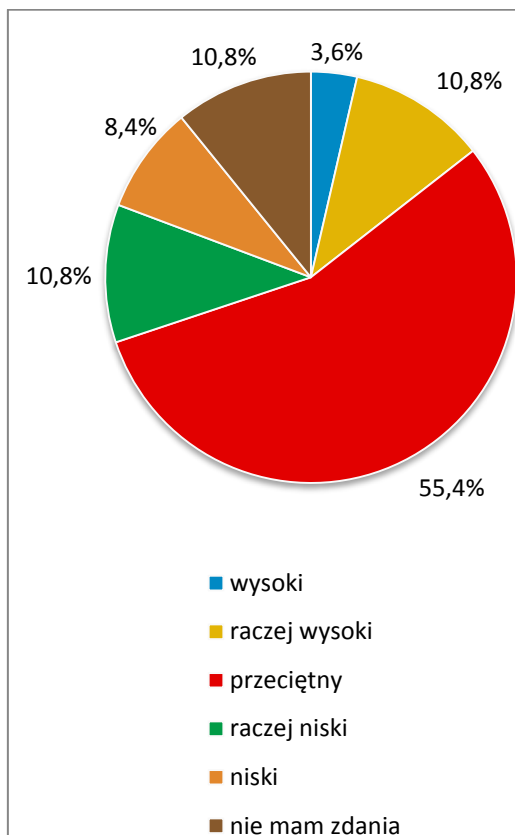
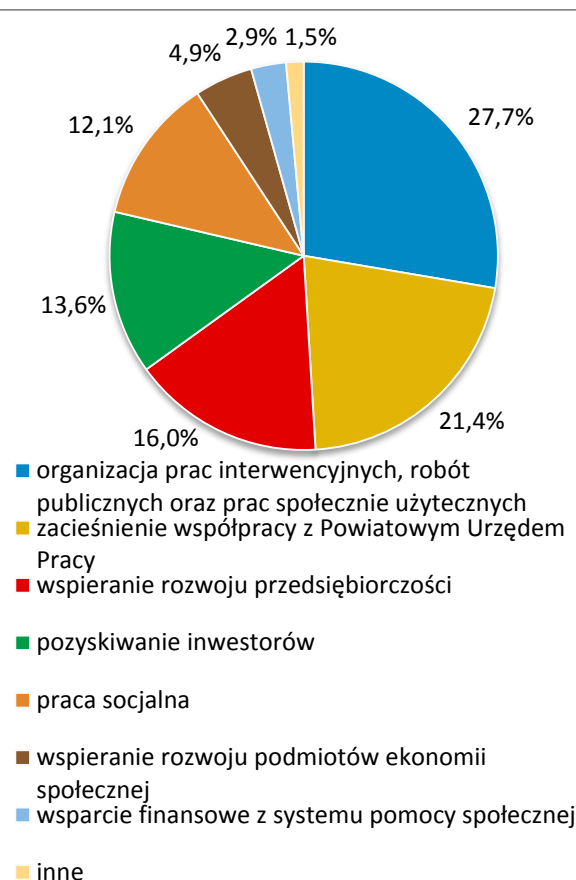
Wykres 33. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (28,1%), a także rodziny i osoby o niskim statusie materialnym oraz osoby starsze i samotne (po 18,1%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**Wykres 35. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

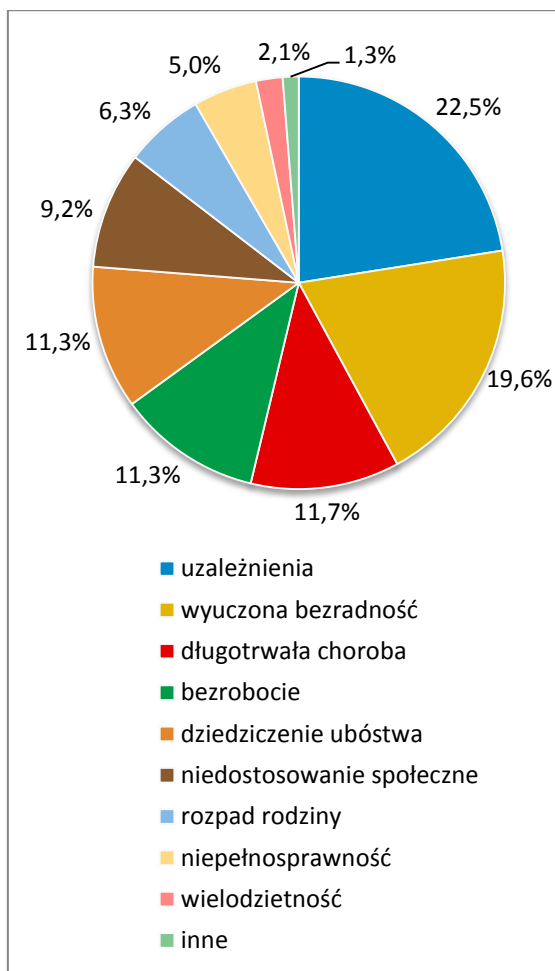
W opinii większości ankietowanych (łącznie 55,4%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem 19,2% badanych jest on raczej niski lub niski.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (27,7%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 21,4%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (16%) oraz pozyskiwanie inwestorów (13,6%).

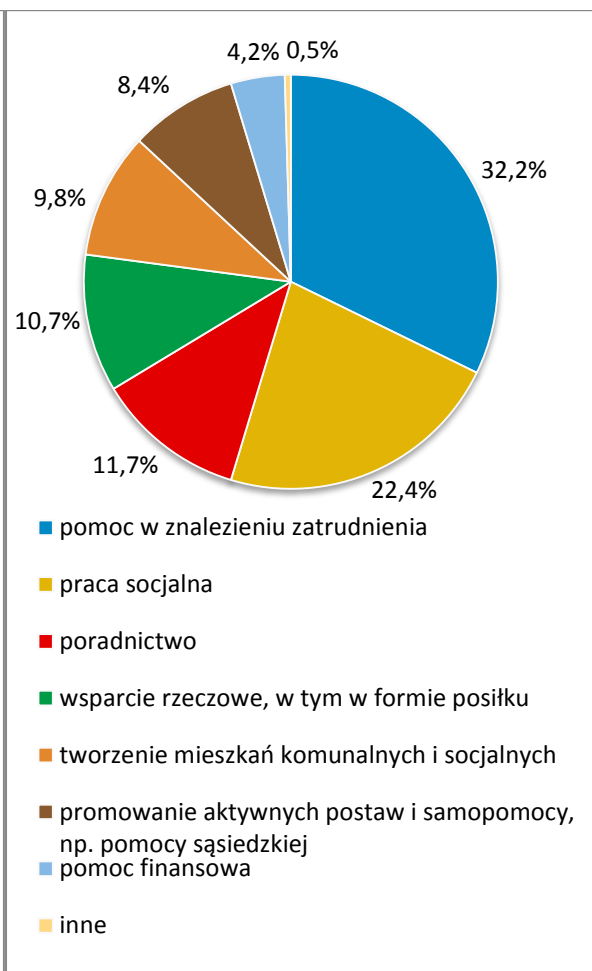
W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być

podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 36. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

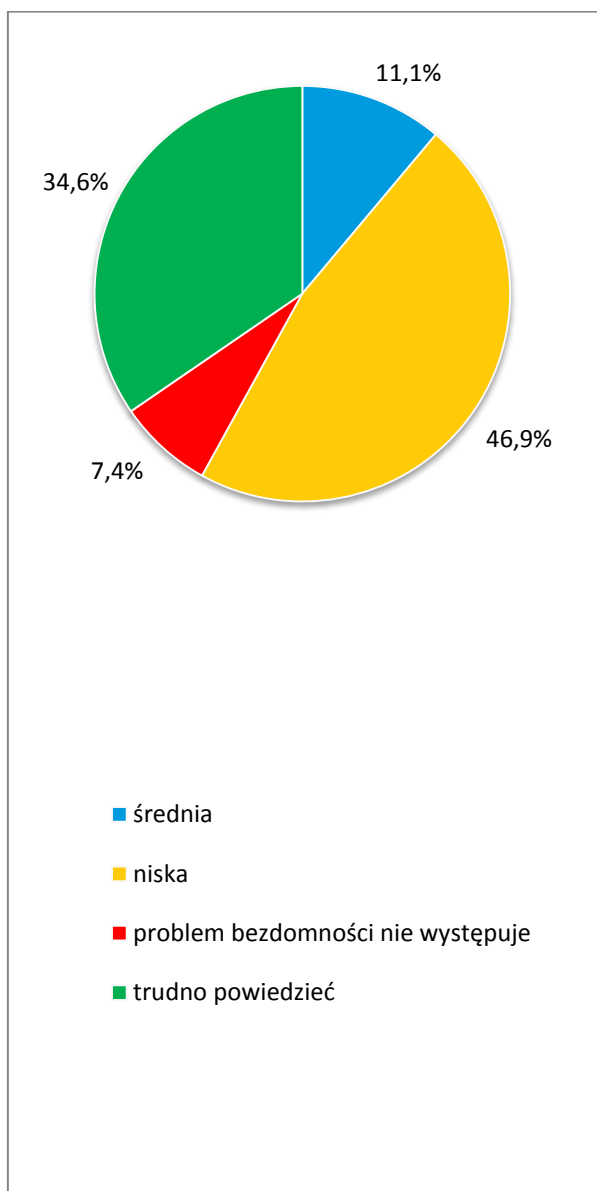
Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (22,5%) i wyuczoną bezradność (19,6%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,2%) oraz prowadzić pracę socjalną (22,4%).

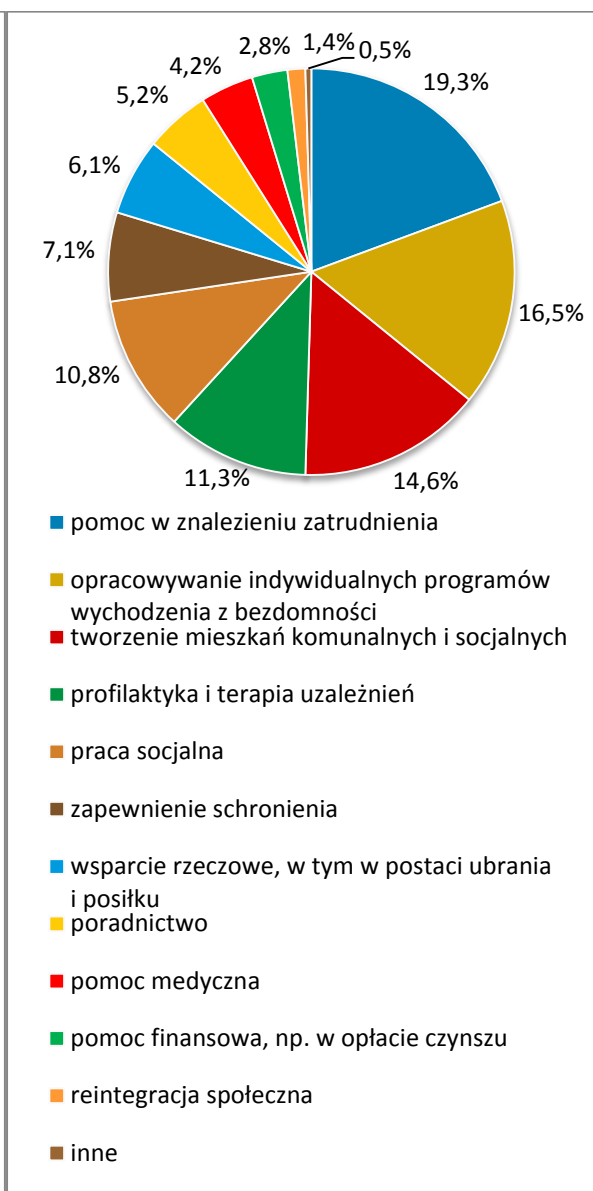
W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań,

które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 39. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

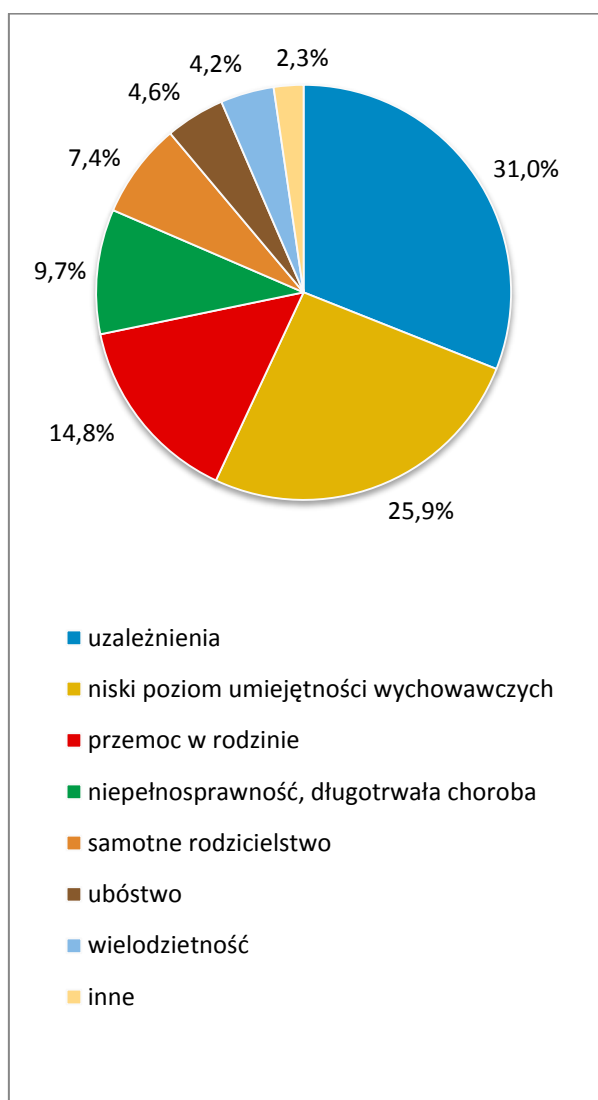
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko połowa respondentów (46,9%) stwierdziła, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 34,6% ankietowanych nie miało w tej kwestii zdania.

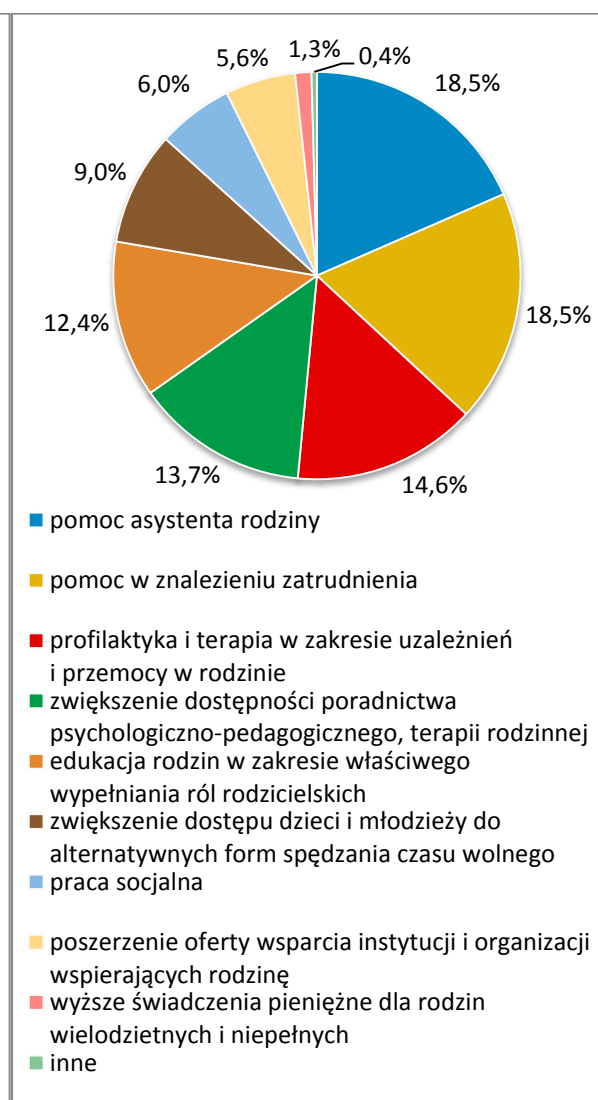
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (19,3%) opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (16,5%) oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (14,6%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 41. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

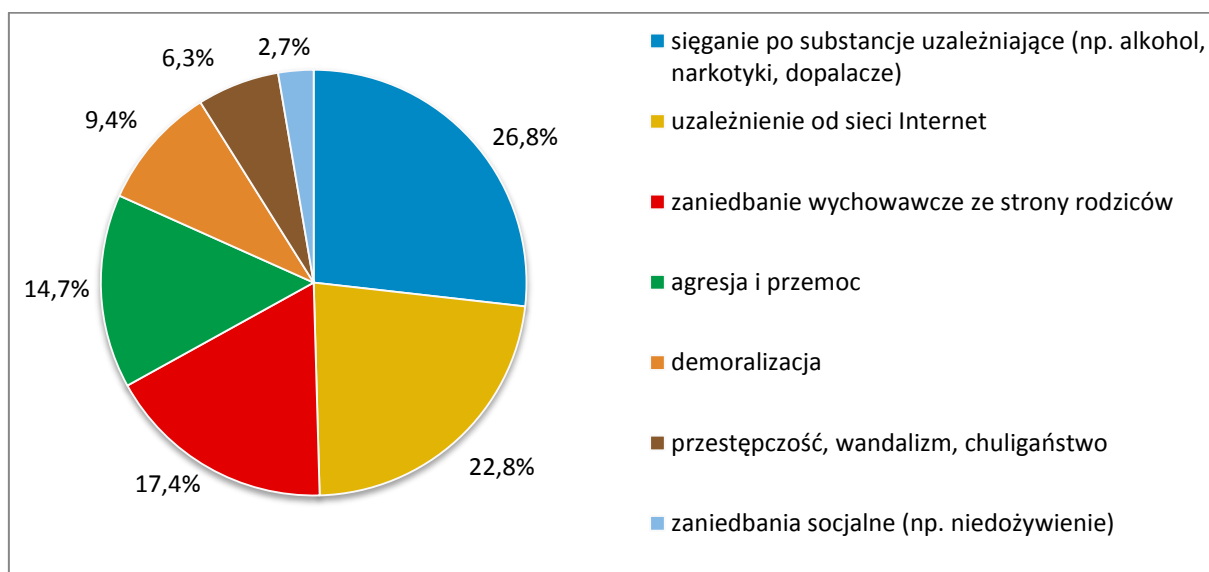
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (31%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (25,9%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali świadczenie pomocy przez asystenta rodziny, udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (po 18,5%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (14,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 42. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

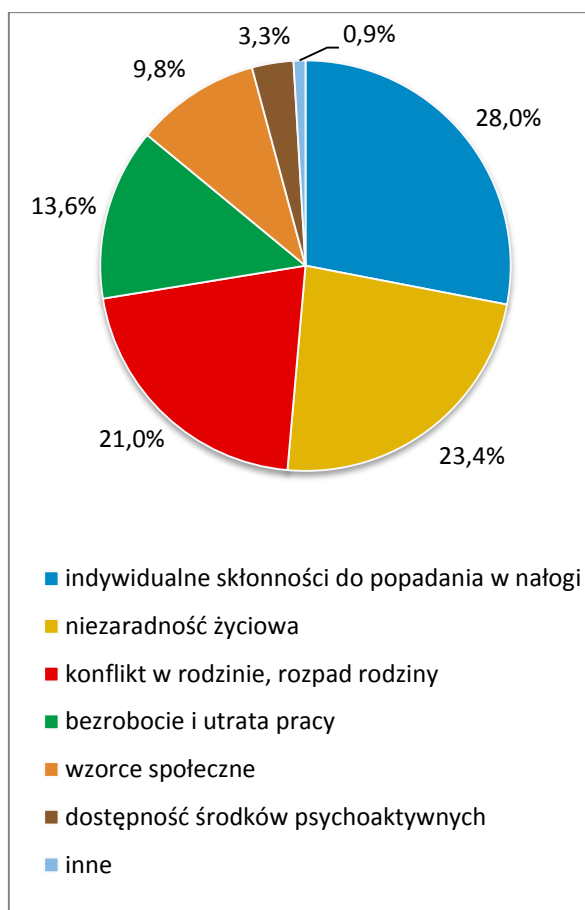

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

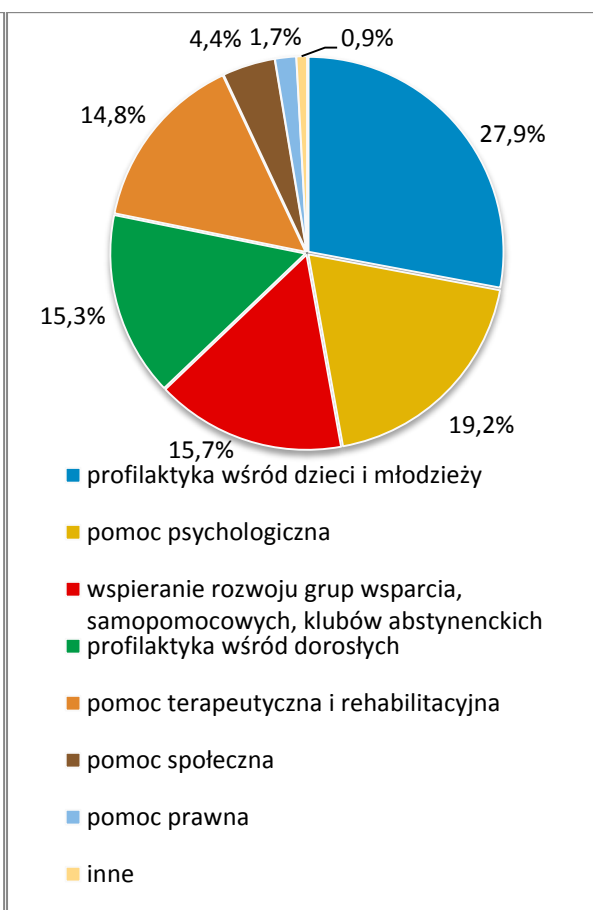
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (26,8%), uzależnienie od sieci Internet (22,8%), a także zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (17,4%) oraz agresję i przemoc (14,7%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 44. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

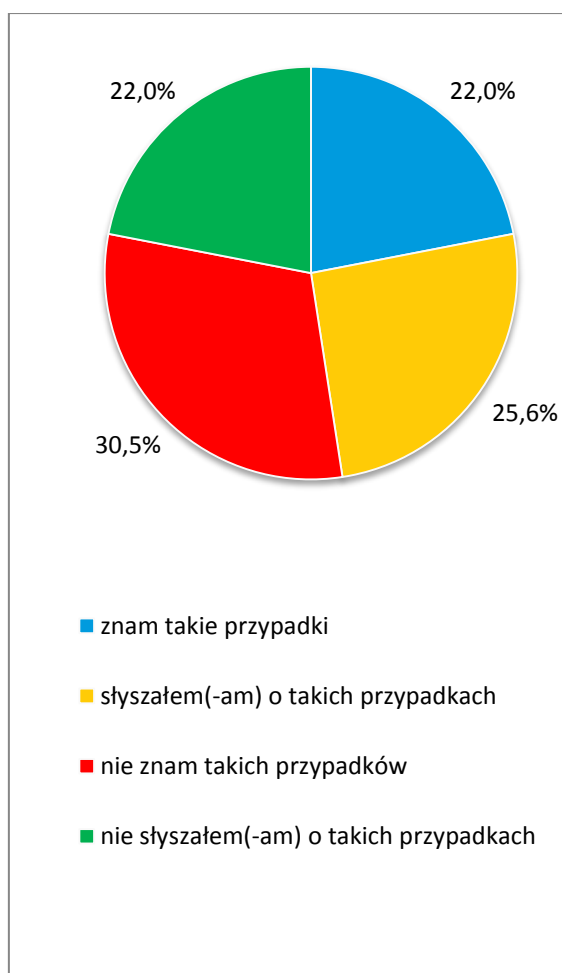
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (28%), niezaradność życiową (23,4%) oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (21%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród

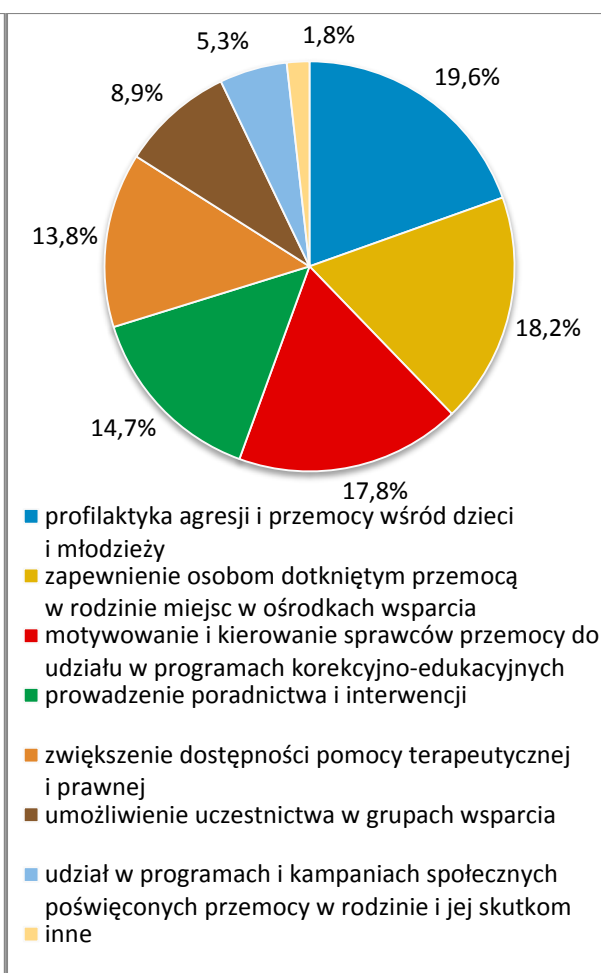
dzieci i młodzieży (27,9%) oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (19,2%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 45. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 46. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

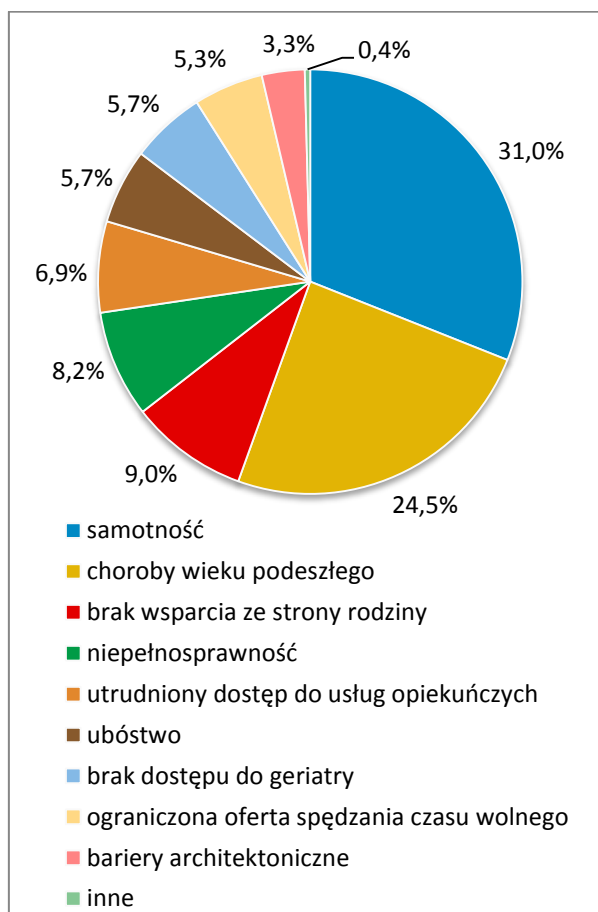
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość badanych (łącznie 52,5%) stwierdziła, że nie zna przypadków przemocy w rodzinie w gminie lub o nich nie słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 47,6% ankietowanych.

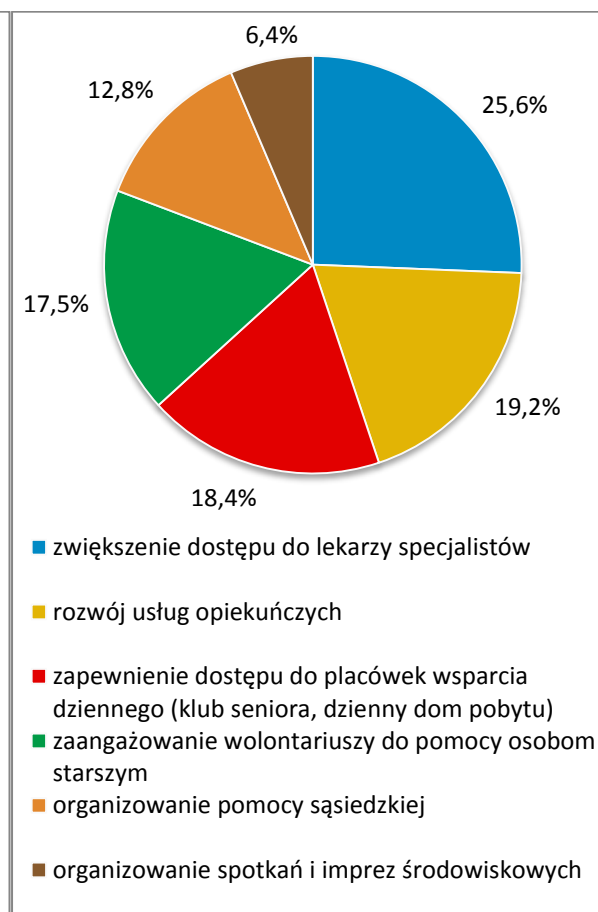
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (19,6%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (18,2%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (17,8%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 48. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

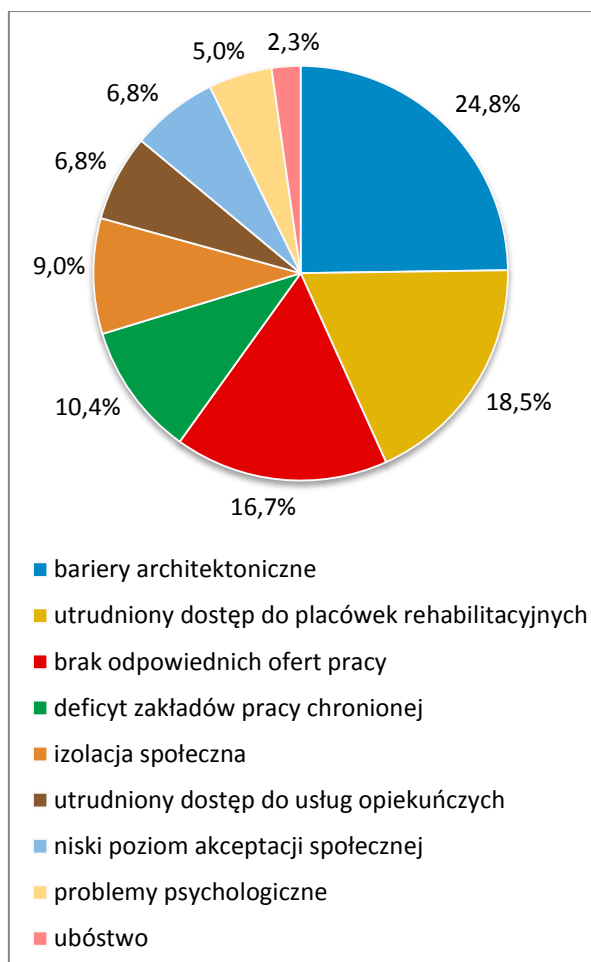
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są samotność (31%) i choroby wieku podeszłego (24,5%).

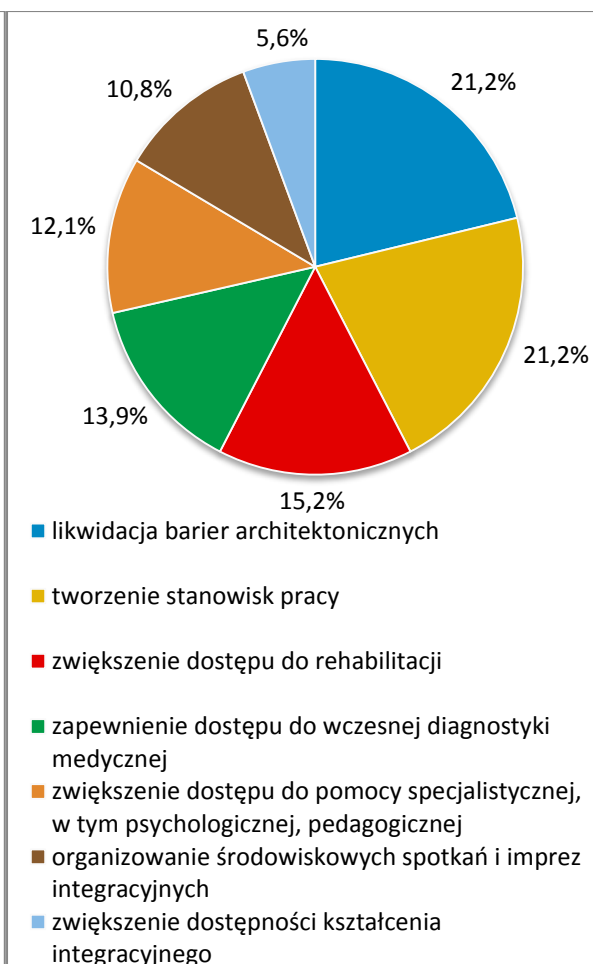
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (25,6%), rozwój usług opiekuńczych (19,2%), zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 18,4%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (17,5%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 49. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 50. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

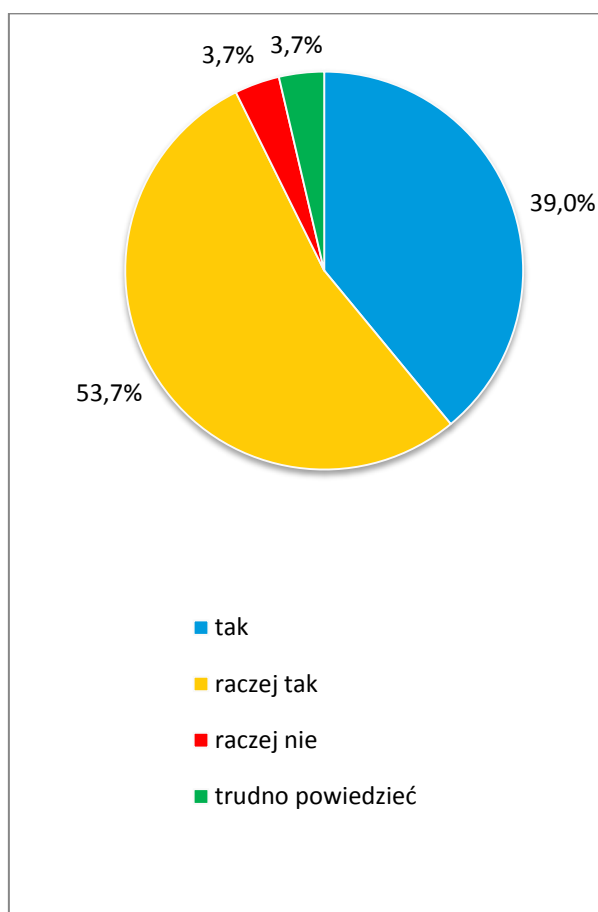
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: bariery architektoniczne (24,8%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (18,5%) oraz brak odpowiednich ofert pracy (16,7%).

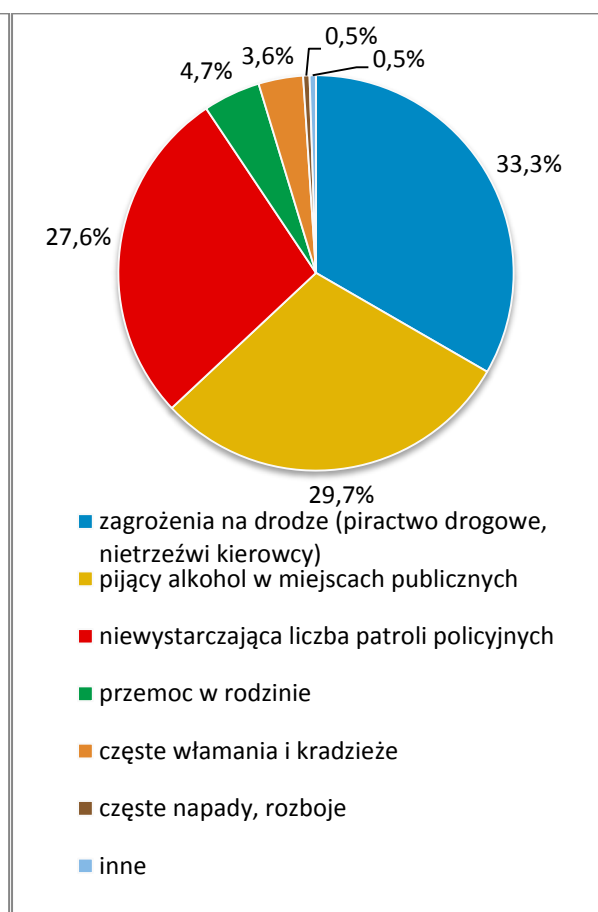
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na likwidacji barier architektonicznych i tworzeniu stanowisk pracy (po 21,2%) oraz zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (15,2%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 51. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 52. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

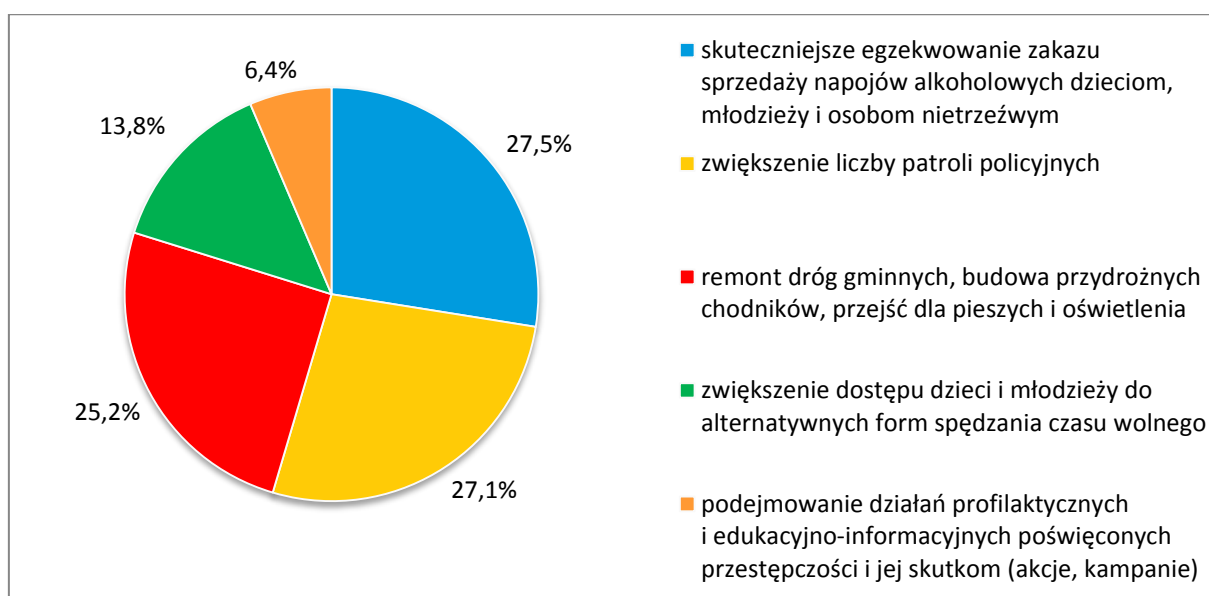

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 92,7%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jedynie 3,7% badanych było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 33,3%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (29,7%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (27,6%).

Wykres 53. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (27,5%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (27,1%) oraz remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (25,2%).

15. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
▪ funkcjonowanie w gminie dużych, rozwijających się firm poszukujących pracowników ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy i szkoleniach, o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ zapewnianie wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością i wychodzących z bezdomnością ▪ działalność w gminie Centrum Integracji Społecznej ▪ wystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ wspieranie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ dobra dostępność szkolnictwa podstawowego ▪ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadpodstawowym ▪ działalność Domu Kultury, Wiejskiego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej z filiami, Muzeum Regionalnego i Muzeum Lalek	▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie ▪ niski poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców gminy ▪ niewystarczająca skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ zbyt mała skuteczność działań na rzecz ograniczenia bezrobocia ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności ▪ brak warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ deficyt placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ niedostateczna dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym do opieki geriatrycznej

▪ funkcjonowanie w gminie Świetlicy Wychowawczo-Edukacyjnej ▪ ciekawa oferta zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna ▪ działalność GKRPA, Punktu Konsultacyjnego (psycholog), Zespołu Interdyscyplinarnego, Grupy wsparcia AA, Telefonu Zaufania ▪ dobry dostęp osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemoc w rodzinie do pomocy psychospołecznej i prawnej ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ świadczenie w gminie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ funkcjonowanie w gminie Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Domu Pomocy Społecznej ▪ działalność Pilźnieńskiego Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów oraz koła gospodyń wiejskich ▪ pomoc dla osób starszych ze strony rodziny ▪ dostęp do rehabilitacji w gminie ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ dobrze wykwalifikowana i odpowiednia do potrzeb kadra OPS-u ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta pomocy społecznej ▪ pozyskanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację	▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ nieodpowiedni dostęp do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemoc w rodzinie ▪ niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjno-szkoleniowe w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ brak w gminie grupy wsparcia oraz mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ nieodpowiednia liczba osób świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym (deficyt opiekunek środowiskowych) ▪ niska skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ brak w gminie klubu seniora, dziennego domu pobytu ▪ niska skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie ▪ nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ niedostateczny przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie, działających w obszarze polityki społecznej ▪ brak wolontariatu w gminie, w tym wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne
--	---

zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła	▪ niski poziom aktywności społeczności lokalnej
Szanse	Zagrożenia
▪ pozyskiwanie inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy ▪ rozwój turystyki, w tym agroturystyki, oraz rekreacji ▪ duży potencjał inwestorów w regionie ▪ wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości ▪ wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich ▪ skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ tworzenie, realizowanie i udział w programach pomocowych służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu ▪ rozwój budownictwa socjalnego ▪ rozwój sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ opracowywanie i realizowanie programów profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ zwiększająca się świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ zacieśnianie współpracy z podmiotami świadczącymi wsparcie w obszarze	▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa ▪ niski poziom aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ eurosieroctwo ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ wzrost poziomu bezrobocia w kraju i spadek dynamiki w gospodarce spowodowany epidemią Covid-19 ▪ kryzys rodziny i rozluźnienie więzi rodzinnych ▪ rozpad więzi społecznych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ coraz większy dostęp do używek ▪ wyuczone, negatywne wzorce zachowań ▪ zwiększająca się liczba osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, wymagających opieki ▪ wciąż niski poziom akceptacji społecznej osób niepełnosprawnych ▪ wykluczenie cyfrowe osób starszych i niepełnosprawnych ▪ podatność seniorów na wykorzystanie przez przestępców ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych

przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ rozwijanie nowych form aktywności wśród seniorów i osób z niepełnosprawnościami ▪ dostępność programów pozwalających na aktywizację oraz rozwój infrastruktury socjalnej dla osób starszych i niepełnosprawnych ▪ utworzenie klubu seniora, dziennego domu pobytu ▪ rozwój sektora ekonomii społecznej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy ▪ podnoszenie kwalifikacji przez pracowników OPS-u ▪ wzrost aktywności obywatelskiej ▪ rozwój wolontariatu	▪ zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej ▪ nakładanie na sektor pomocy społecznej zbyt dużej, niedostosowanej do zasobów kadrowych, liczby zadań ▪ wyuczona bezradność odbiorców pomocy społecznej i niechęć do zmiany sytuacji życiowej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ niestabilność przepisów prawa oraz ich nieprecyzyjność ▪ wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ biurokracja w pomocy społecznej
---	---

16. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Pilzno, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost liczby osób starszych, któremu towarzyszy spadek liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym;
- dalsze wspieranie osób i rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, a także znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej;

- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez dalsze działania profilaktyczne i edukacyjne poświęcone przestępczości;
- rozwijanie aktywności obywatelskiej oraz usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2021-2027. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku

zamieszkania: zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;

2. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie

poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie: pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;

3. Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego:

tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;

4. Rozwijanie sektora obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych:

wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Pilzno w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest:

Wzmacnianie rodzin, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, skuteczne aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie społeczności lokalnej.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.

5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym kołem gospodyń wiejskich.
7. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie dziennego domu pobytu.
9. Rozwijanie oferty działającego w gminie Środowiskowego Domu Samopomocy.
10. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych, np. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” i „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością”.
11. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
12. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
13. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady aktywności zawodowej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Zwiększenie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. oraz opieki przedszkolnej.
7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie rodzinnych pikników.
8. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych

i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.

9. Tworzenie w gminie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozwijanie oferty funkcjonującego w gminie punktu konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

6. Tworzenie w gminie mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie, w razie potrzeby zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Dębicy.
7. Tworzenie w gminie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.

4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Dębicy, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Niższy odsetek rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. oraz opieki przedszkolnej, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, wydawniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.:

Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
2. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.
3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.
4. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.
6. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
7. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

8. Udzielanie świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start”.
9. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
10. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).
11. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
12. Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni socjalnych.
13. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami świadczącymi wsparcie w tym zakresie.
14. Tworzenie w gminie mieszkań komunalnych, w tym mieszkań socjalnych i wspomaganych.
15. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, MZEASiP, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 4.:

Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie i poszerzenie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
2. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.
4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach.
2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny.
3. W razie potrzeby rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u.

6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym, większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pilzno na lata 2021-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy Gminy Pilzno z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycję projektu przygotowanego w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

Projekt 1.

nazwa projektu „Znajomi mojego dziecka moimi znajomymi”	
wnioskodawca projektu	Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaworzu Górnym
partnerzy w realizacji projektu	▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie ▪ Rada Pedagogiczna ▪ Rada Rodziców
cele projektu	▪ poznanie zainteresowań dziecka ▪ stworzenie możliwości prowadzenia wspólnej aktywności internetowej ▪ profilaktyka zagrożeń
beneficjenci projektu	Uczniowie szkoły

Projekt 2.

nazwa projektu „Po dzwonku”	
wnioskodawca projektu	Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaworzu Górnym
partnerzy w realizacji projektu	▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie ▪ Rada Pedagogiczna ▪ Rada Rodziców
cele projektu	Zapewnienie atrakcyjnej formy spędzania wolnego czasu: zajęcia artystyczne i sportowe, wycieczki tematyczne, biwaki
beneficjenci projektu	Uczniowie szkoły

Projekt 3.

nazwa projektu Budowa sali gimnastycznej przy Publicznej Szkole Podstawowej w Łękach Górnych	
wnioskodawca projektu	Gmina Pilzno
partnerzy w realizacji projektu	▪ Ministerstwo Edukacji i Nauki ▪ Ministerstwo Sportu i Turystyki
cele projektu	▪ Zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej ▪ rozwój form aktywnego spędzania czasu wolnego
beneficjenci projektu	▪ uczniowie szkoły ▪ mieszkańcy miejscowości

Projekt 4.

nazwa projektu Budowa boiska szkolnego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Łękach Górnych	
wnioskodawca projektu	Gmina Pilzno
partnerzy w realizacji projektu	▪ Ministerstwo Edukacji i Nauki ▪ Ministerstwo Sportu i Turystyki
cele projektu	▪ Zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej ▪ rozwój form aktywnego spędzania czasu wolnego ▪ profilaktyka zdrowotna
beneficjenci projektu	▪ uczniowie szkoły ▪ mieszkańcy miejscowości

Projekt 5.

nazwa projektu „Z szachami na Ty”	
wnioskodawca projektu	Gminny Klub Szachowy „Hetman” Pilzno
partnerzy w realizacji projektu	Gmina Pilzno
cele projektu	▪ aktywizowanie dzieci, młodzieży i dorosłych ▪ propagowanie rozrywek intelektualnych
beneficjenci projektu	Mieszkańcy gminy

Projekt 6.

nazwa projektu „Wychowanie przez sport”	
wnioskodawca projektu	Klub Sportowy Legion Pilzno
partnerzy w realizacji projektu	▪ Gmina Pilzno ▪ Publiczna Szkoła Podstawowa w Pilźnie ▪ sponsorzy
cele projektu	▪ zwiększenie oferty sportowej dla młodych ▪ stworzenie sekcji badmintona oraz piłki siatkowej
beneficjenci projektu	Dzieci i młodzież z gminy

Projekt 7.

nazwa projektu „Rozwiązane problemy – lepsze jutro”	
wnioskodawca projektu	Gmina Pilzno i jej jednostki organizacyjne
partnerzy w realizacji projektu	▪ Starostwo Powiatowe w Dębicy ▪ Caritas Diecezji Tarnowskiej
cele projektu	Poprawa jakości życia – nawiązanie relacji, pomoc, integracja
beneficjenci projektu	Mieszkańcy gminy

Projekt 8.

nazwa projektu „Aktywnie na lądzie i na wodzie”	
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie „Królewskie Pilzno”
partnerzy w realizacji projektu	▪ Gmina Pilzno ▪ Pilźnieńskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów ▪ placówki oświatowe
cele projektu	▪ stworzenie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego ▪ prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych (spływy kajakowe, nordic walking, biegi na orientację)
beneficjenci projektu	▪ młodzież ▪ seniorzy ▪ osoby samotne

Projekt 9.

nazwa projektu Uniwersytet III Wieku	
wnioskodawca projektu	Gmina Pilzno
partnerzy w realizacji projektu	▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie ▪ Dom Kultury w Pilźnie ▪ Pilźnieńskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów
cele projektu	▪ aktywizacja seniorów ▪ zagospodarowanie czasu wolnego ▪ utrzymanie kontaktów międzyludzkich ▪ poprawa kondycji psychicznej i fizycznej
beneficjenci projektu	Osoby starsze, w wieku 60 lat i więcej

Projekt 10.

„Bądźmy razem”	
nazwa projektu	
wnioskodawca projektu	Pilźnieńskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów
partnerzy w realizacji projektu	▪ Gmina Pilzno ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie ▪ zakłady ochrony zdrowia ▪ Caritas Diecezji Tarnowskiej
cele projektu	▪ integracja osób samotnych ▪ podtrzymanie więzi międzyludzkich ▪ zapobieganie wykluczeniu społecznemu
beneficjenci projektu	Osoby starsze i samotne

Projekt 11.

Rehabilitacja w miejscu pobytu	
nazwa projektu	
wnioskodawca projektu	Parafialny Zespół Caritas w Pilźnie
partnerzy w realizacji projektu	▪ Parafia Rzymskokatolicka w Pilźnie ▪ Caritas Diecezji Tarnowskiej
cele projektu	▪ zwiększenie dostępu do rehabilitacji ▪ przeciwdziałanie pogłębianiu się niepełnosprawności ▪ przeciwdziałanie wykluczeniu
beneficjenci projektu	▪ osoby obłożnie chore ▪ osoby o ograniczonej sprawności ▪ osoby w podeszłym wieku ▪ osoby samotne

Projekt 12.

„Zwiedzać każdy może”	
nazwa projektu	
wnioskodawca projektu	Środowiskowy Dom Samopomocy w Parkoszu
partnerzy w realizacji projektu	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością
cele projektu	▪ otwarcie osób z niepełnosprawnością na otaczającą rzeczywistość ▪ integracja osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem lokalnym ▪ zachęcanie do aktywnego wypoczynku
beneficjenci projektu	Osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny

Projekt 13.

„Wspólne kołędowanie”	
nazwa projektu	
wnioskodawca projektu	Środowiskowy Dom Samopomocy w Pilźnie
partnerzy w realizacji projektu	▪ 77 DH „Czarne Orły” ▪ Publiczne Przedszkole w Pilźnie
cele projektu	▪ integracja osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem lokalnym ▪ pielęgnowanie tradycji
beneficjenci projektu	▪ osoby z niepełnosprawnością ▪ dzieci i młodzież z terenu gminy

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pilzno na lata 2021-2027 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 17. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł)

2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
34.874.000	34.900.000	34.900.000	34.900.000	34.900.000	34.900.000	34.900.000

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2017-2019.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2019 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 18. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2019 r.	wartość docelowa w 2027 r.
Cel strategiczny 1		
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	18,2%	20%
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	123	150
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	393	320
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	38	50
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	15	20
liczba osób korzystających z dziennego domu pobytu	0	30
liczba osób objętych wsparciem w ramach środowiskowego domu samopomocy	19	40
liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery	0	5
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	3
liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia poza gminą	4	5

liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	27	35
Cel strategiczny 2		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	229	300
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (16)	2 (30)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	0	3
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	0	50
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (i liczba osób objętych w ich ramach opieką)	1 (50)	2 (80)
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (oraz liczba osób nimi objętych)	0 (0)	2 (10)
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	70, 0, 7	75 ,2, 10
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	22	30
liczba grup samopomocowych (oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem)	1 (12)	2 (25)
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	32	45
liczba mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie (oraz liczba osób z nich korzystających)	0 (0)	1 (2)
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	9	50
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	0	3
liczba przedsięwzięć miasta w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	0	2
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	63.283	70.000
liczba realizowanych programów zdrowotnych	0	2
liczba stwierdzonych i wykrytych przestępstw	99 (90)	100 (90)
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	51	55
liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze	6	6
cel strategiczny 3		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	1.215	1.400
liczba osób bezrobotnych w gminie	320	300
liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy wsparciem	158	160
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	515, 397, 9	585, 390, 10
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	470, 1.070, 45	490, 1200, 60
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	12 (0)	15 (0)
liczba wydanych świadczeń wychowawczych (oraz świadczeń „Dobry Start”)	33.988 (2.479)	33.500 (2.200)
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	250	240
liczba podmiotów ekonomii społecznej	39	45
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	9	10
liczba mieszkań komunalnych (w tym socjalnych)	30 (12)	30 (12)

liczba programów i projektów realizowanych na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	0	2
cel strategiczny 4		
liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	39	45
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	39	45
liczba pracowników OPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	29 (8)	35 (9)
liczba pracowników OPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	18	20

Źródło danych: Urząd Miejski w Pilźnie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019	21
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie	27
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie.....	29
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	30
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie.....	31
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	38
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	42
Tabela 8. Przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku	45
Tabela 9. Kadra OPS-u w 2019 roku.....	47
Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	48
Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2017-2019	52
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019	55
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	56
Tabela 14. Instytucje wsparcia w gminie.....	57
Tabela 15. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	57
Tabela 16. Organizacje pozarządowe w gminie	60
Tabela 17. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł)	99
Tabela 18. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	100

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019 ..	17
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019	18
Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2017-2019	20
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019.....	20
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	22
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019	23
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku	23
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019* .	24
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019	24
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie dębickim, w województwie podkarpackim i w kraju w latach 2017-2019 (w %).....	25
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia.....	26
Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2019 roku	33
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2019 roku .	33
Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2019 roku	33
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku .	35
Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	35
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku	36
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.....	36
Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019	39
Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019.....	40
Wykres 26. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia	49

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie	49
Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne	50
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne	50
Wykres 30. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)	51
Wykres 31. Warunki życia w gminie	63
Wykres 32. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	64
Wykres 33. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	65
Wykres 34. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	66
Wykres 35. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	66
Wykres 36. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	67
Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	67
Wykres 38. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	68
Wykres 39. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	68
Wykres 40. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	69
Wykres 41. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	69
Wykres 42. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	70
Wykres 43. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	71
Wykres 44. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	71
Wykres 45. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie	72
Wykres 46. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	72
Wykres 47. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy	73

Wykres 48. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	73
Wykres 49. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy	74
Wykres 50. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	74
Wykres 51. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	75
Wykres 52. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	75
Wykres 53. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	76